

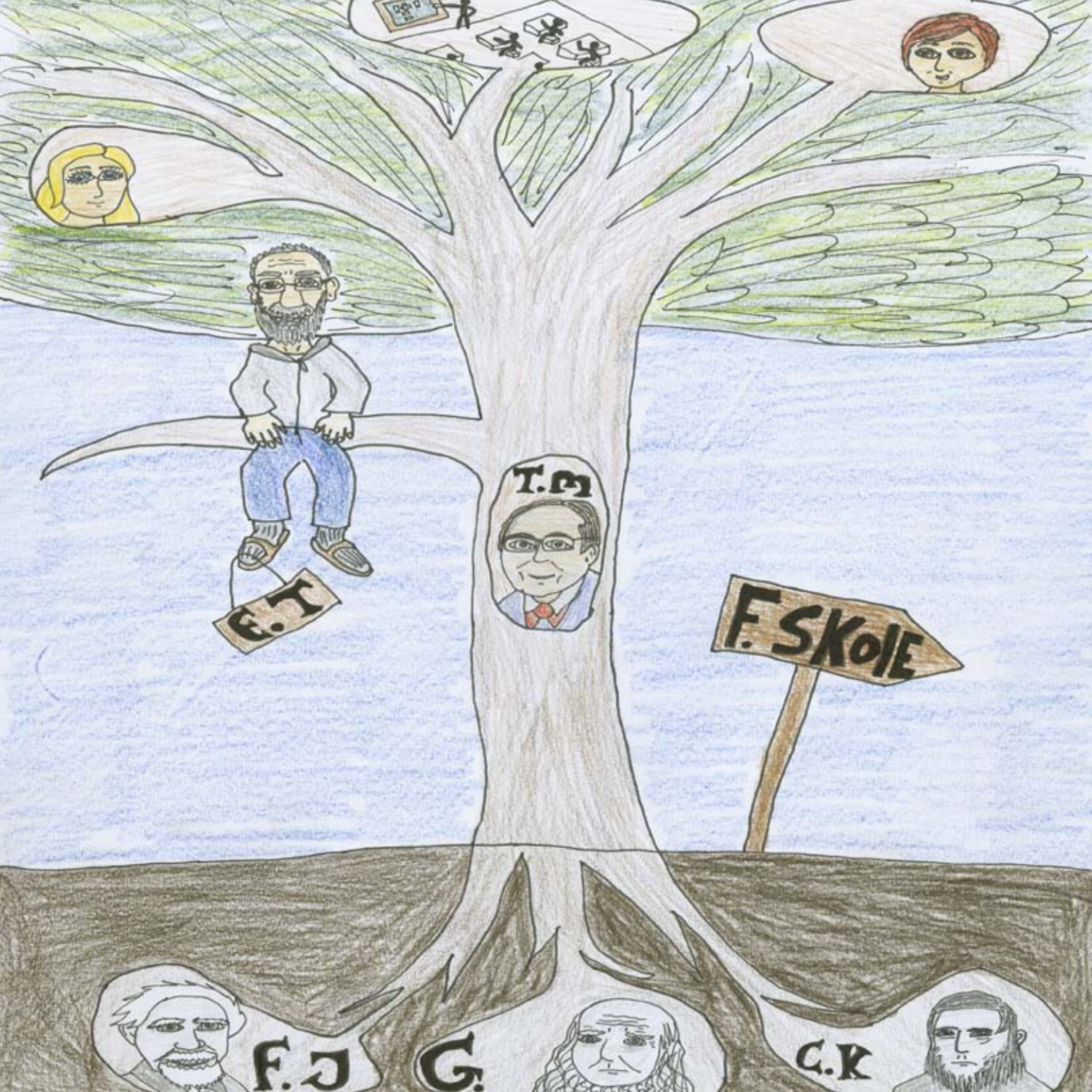

Øster Jølby Friskole
1861 - 2011

Indholdsfortegnelse:

<i>For 150 år siden - Kirsten Haahr Overgaard</i>	5
<i>Skolens historie - Kirsten Haahr Overgaard</i>	7
<i>Det vi søger, er vejen vi går - Erik Lyng</i>	18
<i>Er du ude på noget? - Hanne Dahl</i>	23
<i>Øster Jølby Friskole - min skole - Morten Overgaard</i>	25
<i>Små anekdoter og levende historie - Musse Hansen</i>	28
<i>Barn af Øster Jølby Friskole - Mette Mejniche</i>	29
<i>Traditionen og kulturmødet - Birthe Kristensen</i>	32
<i>Jeg har lige fulgt min datter - Kerstin Freiesleben</i>	34
<i>En helt særlig ånd - Trine Geerthsen</i>	35
<i>Friskole ved et tilfælde - Mette Nielsen</i>	36
<i>Friskolebarn - Stine Blaabjerg Pedersen</i>	38
<i>Et valg som har givet mening - Manuela Støvlbæk</i>	39
<i>Den enøjede - Kong Arthur - Ejvind Thomsen</i>	40
<i>Fortegnelse over lærere tilknyttet Øster Jølby Friskole</i>	42
<i>Her lærer vi noget - Rasmus Christensen</i>	43

F.T

F.SKOJE

F.J

G.

C.K

FOR 150 ÅR SIDEN ...

besluttede en kreds af forældre i Øster Jølby på Mors at oprette en friskole. De havde hørt om, at Kristen Kold havde oprettet sådanne skoler på Fyn, og flere huskede ham stadig fra hans tid som lærer i Øster Jølby sidst i 30'erne for den anderledes fortællende undervisning og hans opgør med udenadslæren. Det var lidt af en satsning. På det tidspunkt var der ikke noget, der hed statstilskud, alle skolens udgifter skulle dækkes af forældrene. Man tøvede ikke længe, og i oktober 1861 begyndte de første elever i Øster Jølby Friskole. Skolen blev hermed den første friskole i Jylland.

Ville vores gamle friskolefædre og – mødre kunne genkende skolen i dag? Umiddelbart nej! Der er bygget meget til. Der står computere på gangen, hænger smartboards i klasserne, musik- og naturfagslokalet er udstyret med nyeste elektronik, så nej. Men træder de indenfor og deltager i en skoledag med fortælling, morgensang, glade børn i frikvartererne, der leger på tværs af årgangene, samværet mellem elever og lærere, forældre, der kigger ind og snakker om stort og småt, så tror jeg på, at de vil kunne genkende "ånden". At mødes i tillid, vokse og

trives ved den, opleve at alle har stor værdi for fællesskabet, lære at det er vigtigt at turde, føle vigtigheden af at tage vare på sig selv og andre. Det er helt grundlæggende - og det vores skole bygger på!

Da jeg - for snart en menneskealder siden - blev ansat, kendte jeg stort set intet til friskoler. På vej til ansættelsessamtale læste jeg lidt i den medbragte litteratur om Grundtvig og Kold. Jeg blev noget skræmt, da jeg fandt ud af, at Kold rent faktisk på et tidspunkt havde været lærer i Øster Jølby, dog før friskolen var oprettet.

Jeg trådte ind i en verden med værdier, hvor man ikke var bange for – eller forlegen ved – at stå ved dem.

Jeg kom til et sted, der ikke bare var en tilfældig skole, men en skole med stolthed, historie og rødder tilbage. En skole der ændres, følger med tiden, men bevarer ståstedet.

Hvor jeg kom fra, en udmærket folkeskole på Bornholm, snakkede vi på det tidspunkt en del om 11-timers reglen. Den, kan man vist rolig sige, havde man aldrig hørt om i Øster Jølby – og godt det samme!

Vi har altid vægtet det kreative, men også holdt fagligheden højt.

Lis Sommerlund var engang til en teaterforestilling på gymnasiet i Nykøbing. Hun kom til at sidde ved siden af en folkeskolelærer, der spurgte hende, om friskolens tidligere elever også kom på gymnasiet.

Lis svarede, at hun da ikke vidste, om der procentvis var flere eller færre elever fra Øster Jølby Friskole på gymnasiet. "Men", sagde hun, "jeg kan se, at de, der går her, alle er med på scenen!"

De stores teater i februar 2011 kaldte vi "150". Det byggede på skolens historie - sammenholdt med verden udenfor. Alle var med til at forfatte tekster, finde sange, spille musik, lave danse, multimeshows m.m. Det var en fantastisk oplevelse. På scenen stod alle vores dygtige, engagerede elever helt i sort, kun et forklæde, en kasket eller andet markerede, at nu havde man en rolle. De talte, sang, spillede og dansede sig gennem 150 års friskolehistorie. Det var

gribende, eksempelvis når én eller flere stillede sig op til mikrofonen og sang sange som "Man binder os på mund og hånd", "Kingsat af fjender" eller "Yesterday".

Vi blev alle sammen klogere – på vores skole og på os selv!

I 1986 udgav vi skriftet "Hvor grunden blev lagt..." i forbindelse med skolens 125 års jubilæum. Dette skrift ligger til grund for en del af afsnittet "Skolens historie"

Tak til alle, der har bidraget til skriftet. Tak til skriftudvalget, der bestod af Gitte Kjelstrup Sucksdorff og Niels Hummelshøj – layout, Lars Dahl – fotos, Birthe Kristensen, Rasmus Christensen, Ejvind Thomsen, Morten

Overgaard og Kirsten Haahr Overgaard – det redaktionelle.

Jeg vil slutte med at citere Grundtvig fra den sang, der er blevet Øster Jølby Friskoles "friskolesang". En sang, som mange elever, på trods af gammeldags og lidt svære ord, kan udenad – lært på den gode måde!

*Er lyset for de lærde blot
til ret og galt at stave?
Nej, himlen under flere godt,
og lys er himlens gave,
og solen står med bonden op,
slet ikke med de lærde,
oplyser bedst fra tå til top,
hvem der er mest på færde.*

Kirsten Haahr Overgaard

SKOLENS HISTORIE ...

FRISKOLENS START

De første spirer til friskolen på Mors blev lagt, da Kristen Kold i efteråret 1837 og vinteren 38 var lærer i Øster Jølby. Han blev dog aldrig fastansat i embedet, da amtmanden ikke ville anbefale ham. *"Han er tilbøjelig til sekterisk sværmeri, og beboerne ønsker ham ikke!"*

Mod det sidste protesterede samtlige beboere gennem en ansøgning til Det Danske Kancelli, men lige meget hjalp det, og Kold rejste til Sønderjylland som huslærer.

...I vinteren 1860-61, da Kold havde startet sin højskole på Fyn, rejste to af hans gamle elever fra Øster Jølby derned. Kold sagde til dem, at han syntes, de skulle se at få en friskole på Mors, og på vejen hjem besøgte de lærer A.N. Dal, der varmt anbefalede den unge, nybyggede seminarist fra Jelling, Kresten Nielsen...

...Den 8.oktober 1861 begyndte den unge Kresten Nielsen så at holde skole i en lille stue med stampet lergulv.

Det var 16 spændte børn, der var mødt op. En del havde gået i kommuneskolen, hvor forholdene på den tid ikke var så gode. Det blev en uforglemmelig oplevelse for disse børn at komme i friskolen.

Kresten Nielsen havde nemlig set, at børnene trængte til at blive tøet op og blive sig selv, så han gav sig tid til at tale med dem om ting, de kendte fra det daglige liv derhjemme, og børnene opdagede, at det ligefrem kunne være sjovt at gå i skole.

Desværre for skolen forelskede Kresten Nielsen sig i datteren fra "Dalen", og da han friede til hende, sagde faderen: *"Vil du have pigen, må du tage gården med."* Han fik begge

dele, og skolen måtte se sig om efter en ny lærer.

Katrine Bårstrøm, tidligere elev og mangeårig lærer på skolen, skrev i forbindelse med 100 års jubilæet i 1961 om friskolens start:

Engang i året 1861 var der eksamen i den gamle skole i Øster Jølby. Det gik rigtig dårligt, og præsten sad og så mere og mere misfornøjet ud. Degnen var nervøs, og så blev børnene det naturligvis også. En lille pige skulle stave "Kjøkkentøjet", men hun kludrede svært i det, og det gik ikke de andre børn stort bedre. Omsider tabte præsten tålmodigheden og skændte på degnen i børnenes påhør. Degnen undskyldte sig med, at en

Opførelsesregister for skolebørn fra 1. april 1875 til 1. april 1879

Forældrenes Navne	højeft. l.	højeft. f.	højeft. m.	højeft. k.	højeft. s.	højeft. t.
Christens Olsen	1	6	6	10	5	241 5
Jens Olsen	2	8	-	8	2	241 5
Thomas Andersen	3	10	-	10	2	241 5
Peter Jørg	1	16	20	36	5	241 5
Mikkel Søl	1	16	20	36	5	241 5
Jens Søndergaard	2	24	20	44	11	241 5
Peter Hennings	2	8	-	8	2	241 5
Katrine Jensen	3	7	-	7	2	241 5
Carlens	1	6	4	10	2	241 5
Johannes Christensen	1	6	-	6	2	241 5
Anders Christensen	1	6	4	10	2	241 5
Mikkel Sørensen	2	8	-	8	2	241 5
Gulleg	2	10	5	15	2	241 5
Carlens Søl	3	26	20	50	10	241 5
Jens Søndergaard	3	20	10	30	2	241 5
Peter Christensen	1	4	-	4	1	241 5
Jens Christensen	3	12	-	12	2	241 5
Anders	2	10	-	10	2	241 5
Anders Jensen	1	6	-	6	2	241 5
Gulleg	3	20	20	40	10	241 5
Jens Søndergaard	1	16	20	36	5	241 5
Jens Jensen	1	6	-	6	2	241 5
Mikkel Søndergaard	3	20	20	40	10	241 5
Anders Christensen	2	10	5	15	2	241 5
Mikkel Christensen	-	-	10	10	2	241 5
Anders Christensen	-	-	20	20	2	241 5
Anders Christensen	-	-	20	20	2	241 5
Jens Christensen	-	-	2	2	2	241 5
Jens Christensen	-	-	2	2	2	241 5
Jens Christensen	2	10	10	20	2	241 5

Love

for Peter-Jørg Christensen

Udvalgte er borte sammen i sin Tidning, med et Formål at oprette og opretholde en for Børnskole (pædagogisk Skole) i Peter-Jørg, Christensen og de af 2. Maj 1855 og 30. April 1864.

Til den endelige Tidning er der udgivet en Kasse, skulde det at indvise Børnskole, og der har en pædagogisk Skole, ligesom det skulde nu er lykket at færdig, Peter-Jørg, Christensen og de af 2. Maj 1855 og 30. April 1864.

Tidningen har udtaget følgende Bestemmelser:

§ 1.

Tidningen er en af de bedste og mest nyttige Tidninger i Danmark, og den er en af de bedste og mest nyttige Tidninger i Danmark.

del af børnene skulle til at gå i denne her friskole, og nogle af dem havde forsømt skolegangen. Men præsten svarede, at så kunne han have lært de andre så meget mere. Det var det sidste minde, min mor havde fra den skole, hun gik i, til hun var fyldt ti år.

Hun var blandt de 16 børn, der den 8. oktober 1961 med stor spænding begav sig på vej til den nye skole. En skole, hvor det ikke var lærebogen og katekismen, der skulle gengives med ord og udtryk, de dårligt nok forstod. Nu kunne de sidde her og snakke og

le og være akkurat som hjemme. Snart gik arbejdet med liv og lyst, og de opdagede, at det ligefrem kunne være en fornøjelse at gå i skole. Og det bedste var, når læreren fortalte. Personerne i bibelhistorie og danmarkshistorie blev levende for dem.

DE FØRSTE VEDTÆGTER

Fra 1878 har vi skolens første protokol. Lovene, som den starter med, er skrevet i 1874, men de tidligste referater er først fra 1878.

Her finder vi også den ældste opkrævningsliste, der er bevaret. Alle skolens udgifter skulle dengang dækkes af forældrene. Statstilskud var der ikke noget af, og det var bestyrelsens opgave at ligne blandt foreningens medlemmer.

I protokollen var bl.a. også et referat fra generalforsamlingen, hvor lærerens løn og ansættelsesforhold til syneladende var under behandling.

Ved generalforsamlingen den 24. oktober 1878 blev det bestemt, at Peter Jensen fremdeles skal vedblive at være lærer, og at han skal have årligt 200,- kr. i løn, som betales ham til maj og november, samt at han skal have foreningens jordlod i Øster Jølby til fri benyttelse. Skatter og kommuneafgifter, som hviler på nævnte ejendom, skal friskoleforeningen betale. Hvad ildebrændsel der forbruges, både i skolen og til lærerens husholdning, skal foreningen ligeledes levere.

OLE JAKOBSEN

Efter Kresten Nielsens giftermål og dermed bratte afgang fra lærergeringen fulgte en periode med skiftende lærere, der, fremgår det af de gamle protokoller, som en del af løn-

nen skulle "have kosten" i støttekredsen, dvs. læreren skulle spise rundt omkring hos elevernes forældre.

1. august 1894 blev Ole Jakobsen ansat som friskolelærer, og skolen oplevede en blomstringstid. Elevtallet steg og nåede på et tidspunkt op på 82, et anseligt antal i betragtning af, at der stadig kun var én lærer. Det var Ole Jakobsen meget imod at sige nej til at optage flere børn, når forældrene havde ytret ønske om det. "*Hellere slides op end ruste op!*" var en af hans faste vendinger.

FRODE JAKOBSEN

I det følgende fortæller Frode Jakobsen om sin skoletid på Øster Jølby Friskole. Frode Jakobsen besøgte indtil sin død jævnligt skolen og fortalte gerne eleverne om gamle dage. Citaterne er hentet fra hans bog "Til sidst kommer man hjem". I en anden bog af Frode Jakobsen "Da leret tog form", beskriver han sin barndom og opvækst i Øster Jølby.

HVOR GRUNDEN BLEV LAGT

Jeg vender tilbage til dér, hvor grunden blev lagt. Grunden for alt det, som fulgte.

Far fortalte for os børn. Om "alt, hvad fædrene har kæmpet, mødrene har grædt", for vort land, for vor frihed – udadtil og indadtil. Det blev levende. Vi levede med. Øjnene lyste.

Nu er jeg en gammel mand. Jeg har været meget rundt i verden – Asien, Sovjetunionen, Strasbourg, New York. Siden de dage i skolen i Øster Jølby har jeg lært mig en del...Grundlaget blev altid stående fast. Ellers blev man ikke et menneske med hold i. Og det grundlag blev lagt i friskolen i Øster Jølby...Derfor har jeg altid vidst, hvor jeg stammer fra. Talte jeg fra Europarådets pult i Strasbourg, talte jeg fra FN's talerstol – et fint sted for en dreng fra Øster Jølby – jeg vidste det hele tiden: At jeg ikke blot var Danmarks repræsentant, men en dreng fra Mors. Man løb ikke fra det. Og det var godt nok. For rystede grundvolden, ville også alt det ovenliggende - alt det, som bagefter var bygget ovenpå – komme til at dingle og vakle.

Tankerne går tilbage. Til den skole – til den landsbyverden. Med smil – og alvor. "Derfra min verden går".

Vi gik i friskole hos far. Ikke i folkeskolen. Sådan ville vi ikke engang kalde den skole. "Statsskole", sagde vi. Folkeskole var alt for stort og skønt et navn til den. Det var statens skole. Staten ville bestemme over alting. Men staten skulle holde sine kløer væk fra alt det, som havde at gøre med ånd.

Folk skulle selv have lov til at bestemme, hvem de ville have til lærer for

deres børn. Og folk skulle selv have lov til at afgøre, hvem de ville have til at tale til sig i kirken som præst. ...”Æ fridegn” kaldte nogle ”stats-skolebønder” min far – en smule foragtligt. Det foragtelige lå mærkværdigvis i ”fri” – ikke i ”degn”. Stats-skolelæreren var en rigtig degn. Det var min far ikke. For min skyld ingen alarm. Per Degn i ”Jeppe på Bjerget” eller ”Erasmus Montanus” var ikke nogle, man ønskede, at ens far skulle ligne.

Der var ingenting, som hed lektier. At give børn lektier for var næsten en synd. Men nogle – og mellem dem Thorvald og jeg – fik lov til at tage

regnebogen med hjem. Så sad vi om aftenen og regnede. Det var en kappestrid. Både Thorvald og jeg nåede igennem den allersidste. Så var der ikke flere regnebøger i hele verden.

Ingenting var dog så vigtigt, som det at kunne læse. De, der var dårligst til det, blev blandt kammerater kaldt ”dumme”. Når ens dumhed skulle stemples, hed det altid, at han ikke engang kunne læse. Begreber som ordblindhed eller læsesvaghed havde vi aldrig hørt om. Heller ikke min far – i hvert fald ikke ’ordet’. Men han havde nok forstået ’sagen’. For der var nogle, som far sagde havde en god forstand, og hvor vi slet ikke

kunne følge ham. For de kunne ikke engang læse indenad. Men far fortalte om sådan en dreng, at han nu var den fineste karetmager i Nykøbing.

Dygtige til at læse, skrive og regne – men det skulle de være alle steder. Også i en statsskole. Hos os var fortællingen det vigtigste – det levende ord. Danmarkshistorie, bibelshistorie. Verdenshistorie også – men det blev nu ikke til så meget. Vi blev hængende i historien om vort eget folk – fra kong Skjold kom sejlene med sit hoved på et neg frem til det bedrøvelige tilbagetog fra Dannevirke i 1864. Og i historien om det andet folk, det, som havde skænket os hedninger viden om den eneste sande Gud. Ja, som den korsfæstede Jesus selv havde hørt til.

Vist havde også vore egne hårdhuede forfædre uklart øjnet et lys. De havde anet den sandhed, som var blevet åbenbaret for jøderne, men ikke for dem. Bag Balderskikkelsen, og sådan som det gik ham i verdens ondskab, skimtede vi med uklare omrids Jesus og hans lidelser. Og når Odin gik op på sit højsæde, Hjildskjalv, og kunne overskue alverden på én gang, forstod vi med tilfredsstillelse, at også vore forfædre havde haft en anelse om én alvidende og almægtig Gud. Men det havde netop

været anelser, uklare forestillinger. Sådanne anelser måtte vel så ligge slumrende i selve menneskesjælen – også uden åbenbaring.

...Danmarkshistorie var nok alligevel det mest spændende. Far kunne gøre dem levende – Stærkodder, Rolf Krake, Regnar Lodbrog og hende, der kom til ham i et fiskenet. Når vi nåede til Christoffer af Bayern og Erik af Pommern blev det tyndere. Det var, som om den gamle helteånd nu var forbi.

...Det var en fri skole. Ikke en skole for døden. Ikke en sort skole. Den advarede man mig imod – jeg, som havde så stor lyst til at studere. Måske fik jeg lov engang. Men ingenting var så dødsens kedeligt som "lærde drenge".

En skole for livet. Sådant havde de lært det – både Grundtvig og Christen Kold. Kold havde engang været lærer her i Øster Jølby – rigtignok i det, som kaldtes fattighuset nu. Det gav én en forpligtelse.

Grundtvig havde sagt: Ingen eksamination i åndelige ting. Far gik et skridt videre: Ingen eksamination i nogen verdens ting! Ikke engang i regning. Eksamen var et hæsligt ord. Noget, man kunne kvæle en barnesjæl med. Der var ingen, der blev overhørt og udspurgt til daglig: Om man nu

kunne det, vi havde været igennem? Om man huskede det, som far havde fortalt? Eller om man havde siddet og sovet? Også det var voldsomt mod en barnesjæl. Det skulle være lyst og bare lyst, som drev det. Højest kunne far under sin fortælling kaste et spørgsmål ud til hele vor flok under ét. Men så var det alligevel

en stolthed, om man var ham, der kunne svare først.

I statsskolen lærte de salmevers udenad. Hvor afskyeligt! De sad og terpede skriftsteder: Hvad var det nu, Jesus havde sagt til den værkbudne? De måtte jo blive irriterede på Jesus, hvis de nu ikke kunne huske, hvad det

var, han havde sagt – også fordi han somme tider havde udtrykt sig lidt mærkeligt.

De skulle rejse sig op fra deres plads og sige salmevers om Guds miskundhed. Mon de overhovedet vidste, hvad miskundhed var? Det var ikke noget dagligdags ord. Der var ingen, der talte om skomagerens miskundhed. Men det gjorde ikke noget. Bare de kunne sige det mærkværdige ord uden at kigge ned i bogen.

Al udenadslæren var noget skidt. Ikke bare udenadslæren om Gud – selv om det naturligvis var det groveste. Ikke bare salmevers, skriftsteder, katekismus. Udenadslæren af enhver slags vers var at slå poesien ihjel. At dræbe børns kærlighed til vore store gode digtere. Man kunne jo blive sur på dem, hvis man ikke kunne komme på, hvad de havde sagt – og en lærer stod dér og trippede.

Nej digternes ord skulle komme til én af sig selv. Og det gjorde de – når man bare mange gange med glæde havde sunget deres sange.

Mange, mange år senere fortalte jeg min professor på universitetet, Carl Roos, om min fars friskole i Øster Jølby. Om ingen eksamen, ingen overhøring, ingen form for prøver. Hans svar overraskede mig såre. Han kaldte det en aristokratisk form for skole. Min far ville have rejst sig i sin

grav, hvis han havde hørt det. Men professoren begrundede det: Viden og ånd var blevet budt os alle sammen. De, der var åbne, havde suget den til sig. De, der var mindre modtagelige, havde fået lov til bare at sidde og døse. Jeg kunne ikke give ham ret. Min far havde været så hjælpsom over for de "tunge". Alligevel fik hans ord mig til at spekulere over det endnu engang.

Ingen eksaminer! Men der var nu alligevel noget, som hed en skolekommission. Den skulle kontrollere, om vi i friskolen virkelig lærte lige så meget som børn i andre skoler. Det gjorde vi.

De kom to gange om året, forår og efterår. Præsten – sognepræsten, naturligvis – og så en mand til, som sognerådet havde sat til det. Det kaldte vi eksamen. Men heller ikke

ved den slags eksamen var der noget med at høre, hvad den enkelte kunne. Far havde spurgt præsten, da han kom som ny, om han ikke bare skulle holde skole, ligesom han plejede. Far var en mand med autoritet. Præsten var ny i embedet og en yngre mand. Han kunne vist ikke få sig til at sige andet end: "Naturligvis." Og så fortalte far løs, som han plejede.

Måske ikke helt så meget om Fenrisulven og Thor som om Absalon eller Christian den Fjerde. Og hele tiden flere spørgsmål ind imellem, så den statspræst kunne høre, at vi ikke var nogle dumrianer.

Men ikke noget med én ad gangen. Det ville være vold og synd mod et barn. Det kunne jo komme i knibe. Og ikke noget med at sidde og stritte med en finger i vejret. Det lærte jeg først som attenårig i latinskolen i Viborg. Vi svarede i kor. Men det var naturligvis stolt, hvis man kom først over for en tøvende flok. Men allerbedst – for os og for far – var det med et kraftfuldt tonende kor uden vaklen i gelederne. Hvis man ikke var helt sikker, kunne man jo bare lukke munden op samtidig med de andre uden at give nogen lyd.

Der var bare én ting, præsten altid insisterede på. Insistere var et fint ord. Men det var det, far havde brugt. Han ville gerne være klar over, hvor

gode vi var til at stave. Det var der ikke noget egentlig ond mening i, så det måtte vi bøje os for.

Præsten trak en bog, som vi ikke kendte, op af sin lomme. Af den læste han langsomt og tydeligt en lille historie op. Den kunne være sjov nok, men det var ikke det, vi tænkte mest på nu. Nu gjaldt det om at holde ørerne stive. Det kaldte han diktat – for vi skulle skrive historien ned med griffel hver på sin tavle. Åh, hvor det gjorde ondt i mine ører – jeg kan høre det endnu – når nogle i deres ophidselse kom til at ride!

Bagefter måtte vi så op – og nu var det én for én, ingen vej udenom – for at vise præsten, hvordan vi havde klaret det. Han satte mærker og sagde, at det og det var forkert. Men ellers var han flink nok. Og vi fik altid at vide, at vi fuldt ud var på højde med statsskolens missionske unger. Sådan kaldte vi dem. Det var ikke præstens ord.

Men jeg oplevede en skam, som jeg kan mærke inden i mig endnu – jeg gamle mand. Præsten havde dikteret noget om en soldat, som havde vovet sig ind i et skummelt kvarter. Og jeg skrev kvater – uden r. Det r udtalte vi ikke på Mors. Desuden var det et fremmedord. Dem holdt vi grundtvigianere ikke af. Men derfor skulle vi naturligvis ikke stave dem forkert.

Præsten roste min diktat og sagde, at der kun var den eneste lille fejl. Men jeg kunne ikke lide det alligevel. Far skulle aldrig på forhånd have fortalt den præst, at Frode plejede at skrive uden fejl.

At gå ud og studere naturens mærkværdigheder var skønt. Det kom uforberedt – når det faldt far ind. En timeplan var ikke noget, man skulle ligge på maven for. En eftermiddag, når solen skinnede, sagde far: I dag vil vi ikke sidde inde! I dag skal vi have botanik. Vi bestemte blomster. Far havde et stort forstørrelsesglas med og Rostrups Flora.

Engen var fuld af blomster: Engkabelejer, engblommer og den allerfineste – gøgeurten med de plettede blade. Vi måtte plukke nogle stykker, men ikke trække dem op med rod. For næste sommer skulle de stå der igen. Kun på en enkelt gøgeurt skulle far vise os, at dens rødder var ligesom to hænder – en gammel rynket og sort, en fin, hvid og ny. Det var Fandens hånd og Vorherres.

Vi så ikke bare på blomster. Alt, vi kom forbi, fik et ord med. Fugle, der sang. Blomsterfluer, som kunne stå fuldstændig stille på én plet i luften – og vips var de væk, når man strakte ud med en hånd. Eller vi kunne sætte os ned under pilebuskene på Poul Pleidrups dige og tælle, hvor mange vi kunne finde af de store

grønne larver med ligesom et horn på enden. Der var der også en masse blanke biller, som smuttede rundt i græsset. Det var ikke sært, at de blev kaldt løbebiller. Når solen skinnede på dem, fik de farver som metal, blå, grønne og purpur.

Meget åbnede sig for én sådan en dag. Også for de drenge, som gik her på markerne hver eneste dag fra morgen til aften. De passede heste og køer. Men alligevel havde far så meget at vise dem om heste og køer, som de aldrig før havde hørt eller set.

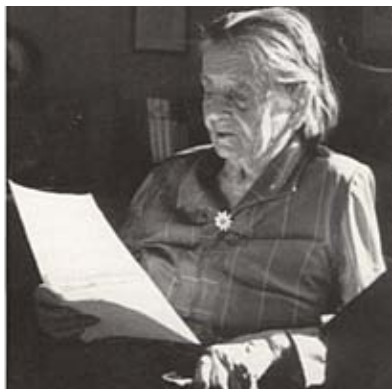
Sådan en dag var en festdag. Måske ikke mindst for dem, der skulle gå her som tjenstedrengene i morgen igen. Til sidst sad vi en times tid på en bred grøftekant og prøvede at bestemme alle de blomster, vi havde samlet. Nogle af dem kunne godt drille os – også far.

Om sommeren var vi delt i fire klasser – i stedet for de tre. For der blev en særlig klasse for dem, som ikke havde tid til at sidde så meget på en skolebænk. Det var mest tjenstedrengene. Men også nogle andre, som skulle hjælpe til derhjemme. De skulle kun i skole to formiddage om ugen nu. To gange fra ni til tolv.

De dage var gode dage – især for dem, der var ude at tjene. Det var

som at have fri en hverdags formiddag. Men de havde været oppe siden klokken fem. Flyttet får, sat køerne ud og flyttet dem igen den første gang. Det skete tit, at en af dem lagde hovedet ned på bordet og sov. Så grinede de få piger, som var med, og gjorde nar. Men far sagde, at den dreng skulle have lov at sove. Det var nok det, han trængte hårdest til. Jeg forstod far.

For jeg var selv en af tjenstedrengene nu. Jeg gik på markerne og længtes efter at se bøger igen. Men også jeg havde været i sving siden klokken fem. Når jeg sad der – ivrig efter at lære noget – kunne også jeg nikke ind. Men hvor jeg længtes efter de to formiddage i skolen.

KATRINE BÅRSTRØM

Som 98-årig fortalte Katrine i 1986 til jubilæumsskriftet om sin tid på Øster Jølby Friskole. Hun var elev på friskolen fra 1895 til 1902 og derefter i en

periode fra 1905 til 07 ansat som hjælpelærer for Ole Jakobsen, der på det tidspunkt var eneste lærer for over 80 elever.

Efter nogle år med højskoleophold og ansættelse som huslærer forskellige steder vendte hun i 1915 tilbage til skolen, hvor hun blev til 1942. Lønnen var ikke høj, og i den første periode, hun var på skolen, bestod en del af lønnen i, at hun skulle spise hos forældrene på skift, alt efter hjemmenes formåen. I 1915 fik hun 400 kr. om året, til gengæld skulle hun selv sørge for kosten. Året efter fik hun tilbudt en stilling ved Tøving friskole, hvilket bevirkede, at bestyrelsen fordoblede lønnen til 800 kr. om året.

Katrine fortsatte på skolen sammen med Ole Jakobsen til han holdt op i 1922 efter 28 år. Herefter var Katrine enelærer i 20 år.

Det kunne være en lang dag for en lærer dengang. Efter at have sagt farvel til de sidste elever ved 16-tiden, skulle der gøres rent i skolestuerne. Måske skulle der så om aftenen være oplæsning for forældre, en tradition, der varede ved i mange år. I juleferien var der, som nu, juletræsfest for elever, forældre og bedsteforældre 3. juledag, men den blev holdt i skolestuen og Katrines private stuer. 5. juledag blev der holdt fest for de unge.

I anledning af skolens 100 års jubilæum i 1961 havde Katrine Bårstrøm i Morsø Folkeblad disse fremtidsønsker for Øster Jølby Friskole:

Og jeg vil ønske det bedste for den forældrekreds, der slutter sig til den. Jeg håber, at de aldrig vil falde for fristelsen til at tænke så meget på, hvad børnene får brug for, når de bliver voksne, at de glemmer at tænke på, hvad de har brug for i dag. – For også for børnene gælder: "At være her i dag giver kræfter til i morgen."

TAGE & GUNVOR MEJNICHE

Efter en kort periode med skiftende lærere, gik vi igen en stabil periode i møde.

Fra Den frie danske Lærerskole i Kerteminde hentede man Tage og Gunvor Mejniche. De blev ansat som lærerpar i februar 1952 og nye idéer blomstrede frem.

De besluttede, at alle de store elever hvert år skulle på lejr tur langt væk. Turene gik til Sønderjylland, Fyn og Bornholm. Turene blev grundigt forberedt hjemmefra, så når børnene så Dybbøl Mølle eller Østerlars Rundkirke, oplevede de en genkendelsens glæde.

Der blev arrangeret familieudflugter hvert år. Den sidste søndag før skolestart efter sommerferien tog alle

lærere, elever og deres forældre på udflugt med bus. Dagen sluttede altid med fælleslege og tovtrækning.

I 1955 indførte Tage frivillig engelskundervisning for de store elever. Hver elev måtte indbetale 10 kr. til indkøb af engelskbøger. Tage og Gunvor tog en tur til England og indkøbte flere hundrede bøger.

Tit skulle der skaffes penge til indkøb af nye ting. Tage plantede grantræer og solgte gran og juletræer op til jul. Der blev dyrket og solgt "friskoleløg". Et år var de store elever ude at samle kartofler op på en mark i Dragstrup – det gav penge til indkøb af en filmfremviser, ikke noget alle skoler havde i 1957.

EN GAMMEL ELEV FORTÆLLER:

Tage var der, om ham drejede alt sig.

Han var en gudsbenådet fortæller, til den alvorlige historie og bibels-historie, men han var også god til at fortælle løgnehistorier, om dengang han var rummand eller brandmand. Jeg er ret sikker på, at han også var med i krigen i 1864.

Op gennem 1960'erne blev der færre og færre elever på friskolen. I 1971 var der kun 15 elever tilbage. Noget måtte gøres. I 1972 oprettede man en børnehaveklasse, den første på Mors. Der begyndte 17 elever i klassen, og skolens elevtal fordobledes. De fleste elever kom fra Nykøbing, så efter 1 år i børnehaveklassen på skolen, valgte næsten alle forældrene at tage børnene ud, og lade dem fortsætte deres skolegang i Nykøbing. I 1974 købte Tage en lille rød bus. Hver morgen startede han bussen for at hente børnene til de

små klasser, og i middagsfrikvarteret kørte han dem hjem igen. Med det og med ansættelsen af Lis Sommerlund som børnehaveklasselærer, vendte billedet, og elevtallet steg igen. I 1985, da Tage gik på pension efter 33 1/2 år som leder, var der omkring 100 elever på skolen.

ANNI HEIDE

Efter Tage fulgte Johann Rickers. Han forlod skolen efter knapt et år, og Anni Heide, der havde været ansat som lærer siden 1977, blev konstitueret og senere valgt som leder.

Det er ikke altid nemt at overtage lederjobbet på en skole, hvor man i flere år har været som lærer, men det klarede Anni fint. Hun havde en naturlig myndighed, og det, kombineret med en åbenhed for nye ideer, gjorde det let for os alle.

Anni var kendt for sit store engagement i alt, hvad der havde med de frie skoler at gøre. Hun var med til at starte både Højskolen i Thy og Rovvig Efterskole.

I 1990 fik vi, efter stort pres fra forældreflokken, oprettet en 8. klasse. Hvor vi tidligere havde oplevet, at vores elever valgte at gå på efterskole efter 7. kl., var det nu meget almindeligt at vente til 9. kl.

Da skolen havde brug for mere plads,

gik Anni straks i gang med at undersøge alle muligheder – skulle vi lave endnu et pavillonbyggeri, eller var det muligt indenfor de økonomiske rammer at bygge en arkitekttegnet murstensbygning til? Det blev mursten – de stores klasselokaler og fællessalen, hvor vi bl.a. har morgensang hver morgen.

Om fremtiden skrev Anni ved skolens 125 år jubilæum:

Jeg er overbevist om, at der også fremover i vores teknologiske samfund vil være hårdt brug for den Grundtvig-Koldske friskole som en alternativ skoleform. Det er enestående, at vi i Danmark har den frihed, at en kreds af forældre kan oprette en skole med det indhold, som netop de finder mest værdifuldt for deres børn, og det er en frihed, vi fortsat må værne om. Der vil også i fremtiden være brug for en skole, hvor sangen, eventyret og mytens historie er bærende værdier i dagligdagen, for det er af vore myter, nye og gamle, vores evne til skelnen og vælgen dannes. Ved at lytte til vor historie, som vi er en del af, kan vi måske begribe lidt af, hvem vi selv er, og hvor vi skal hen.

Som lærere ved friskolen er det vores opgave at være hjemmenes hjælpere, så skole og hjem bliver en helhed for børnene. Vi må opdrage gennem tillid, så vi får nogle selvstændige,

undrende og spørgende børn, der tror på livet. Vi må give børnene selvtillid, så de forlader skolen med så megen tro på eget værd, at de tør tage kampen op med tilværelsen, og med en frimodighed som Klods Hans drager ud i den vide verden for at fri til prinsessen og vinde det halve kongerige.

FRA 1990 TIL I DAG

Efter 4 år som leder valgte Anni at trække sig, og vi ansatte Ejvind Thomsen, der tidligere havde været skoleleder i Brund og efterskolelærer på Rovvig.

Elevfremgangen fortsatte, og vi solgte den tidligere lærerbolig på Ansgarvej for at købe det gamle posthus på Præstbrovej. Den store tilslutning til "Pasningen" krævede mere plads. Senere byggedes Fribørnehaven på grunden bag posthuset. På skolen måtte vi også udvide. Pavillonen med lærerværelse og 3 klasselokaler blev bygget. Senest har vi købt Tage og Gunvor Mejniches hus og indrettet det til kunsthuse.

Skolen har nu i mange år været inde i en stabil periode, hvor elevtallet har ligget mellem 130 og 140 elever - og med Ejvind ved roret ser vi roligt fremtiden i møde!

Kirsten Haahr Overgaard

DET VI SØGER, ER VEJEN VI GÅR ...

FORTÆLLINGER OM SKOLE OG SKOLELIV

Et par hundrede meter ude i fjorden er en lille flok marsvin på vej indover. De mørke rygge tegner sig tydeligt mod det sølvgrå vandspejl. Skyerne hænger lavt og dækker over fjeldtoppene på nordsiden af Sognefjorden, der hvor Fjærlands-fjorden har fundet en snæver passage ind i fjeldmassiverne. I går aftes var luften helt klar, bræarmene lå som hvidblå åndevæsener og drak den sidste sol. Aftenskyerne som lette strøg i sort og gråt, fjerlet henkastet af en japansk mester.

Der er landskaber hvor jeg næsten helt umiddelbart føler mig hjemme, hvor det er selvfølgeligt at være, hvor blikket bliver roligt og åndedraget langsomt. Her, med fjeldet i ryggen og langt udsyn over fjorden, føles det som hjemme, selv for en fladpandet dansker.

I visse huse oplever man det samme; man går gennem entreen og får umiddelbart en fornemmelse af at her er rart at være, her lugter rigtigt, lyset falder genkendeligt på ting, og der er ikke brug for en invitation til at føle sig hjemme. Følelsen opstår helt af sig selv.

Hvad det er der forårsager disse

fornemmelser af hjemlighed, af at føle sig velkommen, er svært at få sat ord på, men måske stammer det fra en kilde der ligner den Martin A. Hansen beskriver i forbindelse med arkæologiske genstande:

Har I aldrig stået med en gammel ting i hånden og mærket, hvordan den ligesom længes efter at fortælle. Men den er stum. Den ville gerne fortælle, hvad den har været brugt til, hvad menneskene har gjort ved den, tænkt og sagt. Men den er stum. Man må selv vide noget for at få den til at fortælle. Eller har I aldrig tænkt på, at alle de glemte, mennesker, hvis rester jorden skjuler, gerne ville fortælle os noget. Gerne ville komme og hviske os i øret, hvad de vidste. Det er glemt, det er tabt, det er noget af vort folks tanker som er begravet i jorden. Og så går vi og leder efter spor, så vi kan høre en lille smule af deres tanker. Det er historie. Måske de kommer os meget mere ved end vi tror. Vi stammer jo fra de glemte folk. Vi har noget af deres sjæl i vores sjæl: og når vi opdager noget om deres sjæl, så er det, som om vi har opdaget noget i vort eget hjerte og sind. Det er historie ...

(fra "Højen, solen og stenen")

Det egenartede, det unikke kan hviske for os, nynne for os; tingen eller landskabet synger, hvisker,

fortæller om glemte begivenheder, tanker, ideer, der måske kan realiseres, måske kan opvækkes af os, den nuværende generation. Måske skal vi ikke engang realisere eller genskabe, måske skal vi bare fornemme og vide at vi hører til den familie der har sprog for at begribe dette, vide at vi er led i en kæde der rækker langt, langt tilbage eller langt, langt ned. (Martin A. Hansen sammenligner det et sted med lyden af en ankerkæde der løber ud for at søge grund under skibet.)

NÅR FORTIDEN GIVER LYD FRA SIG

I den irske sagnkreds om Finn og Fenierne er der et specielt moment som afdækker en tilsvarende fornemmelse for forholdet mellem den skrøbelige nutid og en dyb fortid der måske kan give lyd fra sig.

Høvdingen for Fenierne, Finn McCool, har med sorg taget afsked med sin yngste søn, Oisín, som har ladet sig fortrylle af prinsesse Niav. Hun kom som en drøm af en kvinde fra Den evige ungdoms Land og lod sig se af ham hun havde udvalgt som sin tilkommende.

Oisín, feniernes sanger og digter, sad med vennerne og faderen i godt selskab, men da Niav spurgte ham om han ville følge hende til det eventyrlige land, så var han ikke et øjeblik i tvivl; han rejste sig, tog afsked med

faderen og med klanens medlemmer, sad op bag på Niavs hest og lod sig føre over den irske jord og det irske hav mod det forjættede land.

Og livet der var i sandhed som en vidunderlig drøm: - morgener med strålende vejr, vilde jagter, spændende turneringer og kampe, fantastiske måltider, fester med alt hvad man kan ønske sig af musik, vin, fortællinger, sange, glødende elskovsnætter med den skønne prinsesse. Og næste morgen: - strålende vejr, jagter, fester, måltider. Og næste morgen: - strålende vejr, jagter År efter år efter år. Og ingen alderstegn at spore, ingen rynker, ingen tegn på svaghed.

Hvis Oisin en enkelt dag viste det mindste tegn på mismod eller bare sank lidt ind i sig selv, så var Niav der umiddelbart efter med planer for en helt ny form for jagt, en udflugt til ukendte egne, fest med musikere fra et fremmed land, osv. - Oisin måtte ikke kede sig, ingen måtte kede sig, for man var i den bedste af alle verdener - Den evige ungdoms Land.

En sen eftermiddag var de på vej hjem fra endnu en jagt, denne gang i en egn som ikke var præget af eventyrets skønhed og magi, men var langt mere prosaisk og rå. Niav skyndede på Oisin. Her var koldt og ubehageligt og hjemme ventede endnu en fest. Pludselig gjorde Oi-

sin holdt. Den sene eftermiddagssol fangede en genstand ved bredden af en lille, mørk skovsø. Han løb ned og hentede genstanden, et træstykke; han lod det glide gennem hænderne og kiggede på det igen og igen.

"Kom nu, Oisin," råbte Niav, "jeg fryser."

Oisin sprang op ad skråningen til Niav. "Se her," stammede han, "det er et spyd-skaft, magen til dem min

far, Finn, lavede hjemme i borgen." "Ja, ja," sagde Niav, "tag det med dig og lad os komme hjem til festen."

"Jeg vil hjem, Niav, jeg vil hjem til Erin og se hvordan min far har det."

Oisin talte med stor alvor, og Niav var klar over at hun måtte finde på noget hurtigt hvis hun skulle forhindre ham i at rejse.

Men Oisin havde fået vakt en længsel efter det liv som han levede sam-

men med Fenierne, og han siger til Niav: *"I Erin er Fenierne ved at lægge de lange fiskeliner ud, for majfluen hænger summende over floder og åer, og den skinnede ørred springer, og laksens slag kruser de mørke skovsøer."* Oisin lover at han vil vende tilbage til Niav, men han ønsker sig et kort besøg i Erin.

"Jeg forstår dig ikke", siger Niav, *"hvad skal du i de dødeliges land hvor bladet dør på kvisten, hvor sangfuglene bliver tavse om vinteren, og de unge og de smukke visner bort med alderen."*

Men Oisin svarer, at hvis bladet dør og fuglesangen dæmpes, så er deres genkomst i foråret så meget smuk-

kere, og hvis de unge og smukke bliver ældre, så bliver de også visere.

Niav kan ikke holde ham tilbage, så Oisin får muligheden for at gense Erin, men på den betingelse at han kun er væk i et døgn og ikke på noget tidspunkt står af hesten og berører den irske jord; da vil hans egentlige alder falde på ham, og han kan aldrig vende tilbage til eventyrlandet. Oisin lover ubetinget at vende tilbage og rider forventningsfuld af sted over land og hav. Han genser Irlands grønne bakker og de strømmende floder og glædes inderligt, til det går op for ham at nok er landskabet genkendeligt, men der er alligevel noget der er helt anderledes, helt forkert.

Allenhøjen, hvor hans fars borg lå, er kun en tue i alt det grønne, andre bygninger er også forsvundet, til gengæld er den lille by vokset, og på bakken står en kirke hvorfra han for første gang i sit liv hører lyden af klokker.

I et skiferbrud arbejder en flok mænd; Oisin ynkes over deres skrøbelighed, og da de netop tumler med en stor skiferplade bøjer han sig ned for at hjælpe dem med at trække den fri. Hesten tager et skridt, Oisin får overbalance og styrter til jorden, og de gæve Erinmænd ser forfærdede til mens de mange hundrede år, han har levet i ungdommens land, nu falder på ham, og han forvandles til en olding af skind og ben og støv. I sidste øjeblik spørger han mændene om de kender til Finn og feniernes klan, og mændene fortæller at det var i en fjern fortid at de levede midt i Irland. Oisin dør med erindring om de to vidunderlige liv han har levet, først med sin far og sine brødre og alle klanens krigere og siden hos Niav i Den Evige Ungdoms Land.

I en anden version af sagnet fortælles det at han på dødslejet bliver opsøgt af St. Patrick, den munk der bringer kristendommen til Irland og sidenhen udpeges som Irlands skytshelgen. Patrick fortæller Oisin om den kristne gud og muligheden for frelse hvis han omvender sig.

"I am the last of the Fenians, great Oisin, son of Finn, listening to the voice of the bells; it is long the clouds are over me tonight." - Oisin ønsker at Patrick skal forsikre ham om at han vil møde sin far og fenierne igen, hvis han lader sig omvende, men Patrick må skuffe ham: kun dem der har modtaget det glade budskab, kan man møde i himlen, alle andre må tilbringe deres evigheds dage i helvede.

Oisin er ikke et øjeblik i tvivl om hvad han skal vælge. *"I want to dwell in the house of the Fenians, be they in flames or at feast."*

En lille stump af et spydskaft sendte Oisin ud af drømmelandet, tilbage til den virkelighed han i sin tid voksede i og ved; det er også denne jordiske virkelighed han er forbundet med da han tilbydes et overjordisk alternativ. Han hører til hos fenierne, om de vander sig i helvedes flammer eller svinger sig i dansen.

EN SKOLE MED TID TIL EN OMVEJ
I sjældne og lykkelige stunder oplever det moderne menneske at noget taler til det fra svundne tider og svundne steder, oplever at være forbundet med en gammel historie der sætter grænser for fantasieriet og for håbet om en anden virkelighed, end den der er. En dag læser man sin bedstefars dagbog og op-

dager at der er handlinger, som hidtil har været ubegribelige, der pludselig får mening. Et billede i en bog, en vending i en sang, en gestus fra et barn, en dolk, en akvarel, du kan ikke vide det – du kan ikke søge, kun finde – men det du finder kan være med til at sætte dig på plads i historien; slægtens, folkets, landets, din egen, personlige historie.

Vor tids ekstreme forbrug af ting og begivenheder gør det vanskeligt for os at høre og fornemme dette tilhørsforhold til en meget større historie, en køb-og-smid-væk ting får os ikke til at stoppe op, en kopi af en kopi er i det højeste nyttig og informativ, aldrig åbenbarende.

Som skolefolk er det vores mulighed at styrke evnen til lydørhed hos både børn og voksne, udvide forundringsevnen, skærpe sansen for sammenhænge mellem det der ved første øjekast er uden sammenhæng overhovedet.

En lang historisk baggrund kan blive en kæmpe belastning; alt det man skal leve op til, alt det man skal præstere for at matche tidligere generationer, alle nederlagene der skal hævnes, (for blot at nævne et par eksempler fra den danske historie: 1864, samarbejdslopolitikken, fodnotepolitikken), alt det der skal fejles ind under gulvtæppet, alle gældsposterne, osv.

Men selvfølgelig er det også den lange historie der kan forsyne en skole, en familie, et land, med et væld af identifikationsmuligheder i form af spydskafter, fortællinger, sange, kunstværker, gerninger.

Det er en mægtig opgave at sørge for formidling af viden og udvikling af indfølelse hos børn og unge, gøre dem i stand til at høre på tværs af generationerne; de kan tale med deres forældre og bedsteforældre, måske med oldeforældre, men mødte de deres tipoldeforældre ville det allerede knibe med forståelsen, så de må bibringes en forståelse af både det almene og det særegne, den store slægts historie og beretningerne fra den lille kernefamilie. Og derfra vides kundskabs-kredsen ud til at omfatte budskaber fra en anden verden, ikke en overjordisk, (skønt julen har englelyd), men mere jordnært en viden om handlinger og begivenheder, om sprog og kunst og håndværk i andre kulturer, alt det særegne og nye som er vores mulighed for at øge rumlighed og frisind. Og ikke mindst: øge vores begejstring over at være til i lige præcis denne verden med marsvin, fjord og fjeld og danske sletter.

En GPS som kunne vise os tilbage til gamle steder og for længst indtrufne begivenheder ville lette anvendelsen af historisk hukommelse, men måske

også gøre den for let; vi skal nok gå den langsommelige vej, og undertiden, når vi tror vi er fremme ved målet, finder vi ud af at vi i de sidste 6 timer har gået i den gale retning – det vi søgte var ikke til at finde, det vi søgte, var vejen vi gik.

Sådan er det at gå i skole. Det er meget besværligt og ganske ligetil, at omvejene er nødvendige for at finde noget der ligger under fødderne på en.

Som det fortælles i den gamle anekdote om Skatten ved Karlsbroen.:

- I Krakow bor jøden Markus; hans gamle far er ved at dø, men før han går bort, når han at fortælle Markus at hans arv består i en stor skat som er gemt ved en af Karlsbroens

pillen. Da den gamle far er død og begravet, drager Markus af sted på den besværlige rejse til Prag. Han når først frem en sen eftermiddag, men begynder straks at grave ved en af bropillerne. Han har dog ikke held med sig den første dag og heller ikke den næste, men han kaster sig igen ud i arbejdet på tredjedagen. Hen på formiddagen begynder brovagterne at samles i den ende af broen hvor Markus graver; de læner sig op af rækværket og griner af fyren på flodbredden der graver mere og mere indædt.

- *Hvad er det du tror du kan finde der, råber en af vagterne, en skat måske?*

- *Ja, siger Markus vredt, min gamle far fortalte at der var begravet en skat her ved Karlsbroen.*

- *Ha, ha, ha, skyller latteren ned over Markus, den historie er lige så god som den om jøden Markus fra Krakow. Hans gamle far skulle have begravet en skat under ovnen hjemme i deres hus. Hvad folk ikke lader sig bilde ind i vore dage.*

Markus gik roligt hjem til Krakow. Hans gamle far havde prøvet ham af en sidste gang.

Da Markus selv fik børn, sendte han dem i en fri skole. Han fandt en hvor der altid var tid til en omvej.

Erik Lyng

ER DU UDE PÅ NOGET?

Da Kresten Kold i sin tid lagde vejen forbi Mors og var med til at sætte skub i den grundtvigske vækkelse på øen, var der mere og andet på spil end bare undervisningsform.

Selvfølgelig handlede det om opgøret med den sorte skole, opgøret med at børn skulle stå på et ben og lire salmevers af som en dresseret høne. Det handlede om, at børn skulle vokse af deres sejre, frem for at frygte deres nederlag. Det handlede først og fremmest om, at al undervisning skulle tage sit afsæt i der hvor børnene erfaringsmæssigt var. Børnene skulle gives glæden ved at lære ved at forstå den sammenhæng hvori lærdommen indgik. Men der var mere på spil for det bondesamfund, der tog Kresten under sine vinger og siden lagde grunden til Øster Jølby Friskole, der i år fejrer sit 150 års jubilæum.

Den grundtvigske vækkelse hvad enten den tog form som friskole, højskole, efterskole eller frimenighed var en del af en bevægelse, der tog sit udgangspunkt i røret omkring grundloven. Det fører for vidt i denne artikel at redegøre for grundlovens tilblivelseshistorie, og det er for så vidt heller ikke nødvendigt, blot man husker på, at hele den grundtvigske vækkelse og frihedsbevægelse hang

sammen med, at bonden fik borgerrettigheder med grundloven. Derfor skulle landbefolkningen dannes og dueliggøres til at tage ansvar og del i samfundets opbygning. Man fik med grundloven det - vi plejer at omtale som de borgerlige frihedsrettigheder – dermed fulgte pligten til at tage ansvar for samfundet.

Man grundlagde en friskole og alle de andre skud på den grundtvigske stamme indenfor kirke og skoleliv, fordi man ville, at børnene skulle undervises på en bestemt måde. Men ligeså vigtigt var det, at man havde en sag, der var større end det. Man skulle have bygget et samfund omkring den grundlov, der gav os de fundamentale frihedsrettigheder. Et samfund hvor den almindelige mand havde indflydelse og kunne yde efter evne og nyde efter behov, eller som Grundtvig skrev det: "Når få har for meget og færre for lidt, da har vi i rigdom drevet det vidt!"

Man var altså virkelig ude på noget. Spørgsmålet er så, om vi som friskoleforældre anno 2011 er ude på noget? Her 150 år efter grundlæggelsen af Jyllands ældste friskole giver det god mening, at vi spørger os selv om, hvad der skal til for at der også er en friskole i Øster Jølby om 150 år. Hvad driver os som forældre i dag? Hvis vi ser på os selv og stiller spørgsmålet: Hvorfor valgte

vi friskolen til vores børn, vil der sikkert være ligeså mange svar, som der er børn. Nogle få har valgt skolen af ideologiske årsager andre af historiske, man har selv gået her da man var barn, eller bedstefar var med til at lægge grundstenen. Langt de fleste vil sikkert sige, at det er lidt af en tilfældighed, at man lige er havnet her. Man har hørt, at skolen er god eller kender nogen, der er glad for den. Alle grunde for at vælge friskolen er lige gode.

Det vigtige spørgsmål at stille hinanden når vi mødes til generalforsamling eller forældremøde er, om vi vil noget med hinanden og hvad vi vil. Selvfølgelig mener jeg, at vi kan svare ja til spørgsmålet om, vi vil noget med hinanden. Vi vil holde skole for vores børn. Vi mødes til arbejdsdage, skolekomedier og koncerter. Ja om det så er rengøringen, så vælger vi at stå for en del af den selv, for at skolens begrænsede midler kan bruges til noget mere spændende.

Udfordringen viser sig, når vi skal svare på spørgsmålet: Hvad vi vil med hinanden? Her tænker jeg på, om vi har et fælles projekt, der rækker ud over skosnuderne på vores små eller store pus. Har vores måde at drive skole på nogle samfundsmæssige konsekvenser, som det havde for 150 år siden?

Hvis friskolen i længden skal have sin berettigelse, er vi nemlig nødt til

at ville noget mere end bare flytte stenene på vores ungers vej, således at de ikke støder sig. Vi er også nødt til at ville noget mere end bare ren og skær kundskabsformidling. I folkeskolen har man langt hen ad vejen overtaget de samme pædagogiske principper, som vi hylder i friskolen. Dog tvinger Pisamål og de nationale tests de fleste skoler til at fokusere voldsomt på indlæring. Vi deltager ikke i de nationale tests og vi tillader os at se stort på Pisamål.

Dermed ikke sagt, at der ikke skal fokuseres på indlæring. Der er aldrig nogen, der har ment, at det at lære noget ikke var den væsentligste grund til at sende børn i skole. Spørgsmålet er, hvordan man lærer og hvad man lærer at bruge sin erhvervede viden til. Grundtvig sagde i et digt om skole og kirke; at i kirken

måtte Trosbekendelsen altid stå fast som grundlaget, men i skolen måtte der altid kunne stilles spørgsmål ved alt. Alt skal kunne prøves i skolen. Børnene skal lære at spørge og teste deres viden på virkeligheden. Det er noget ganske andet end at blive udsat for en test.

Fokuseringen på tests og indførelsen af nationale kanons for snart sagt alt mellem himmel og jord; litteratur, demokrati, musik og natur fører til det stik modsatte end en skole, hvor der skal kunne stilles spørgsmål til alting. Det fører til, at der altid kun er et rigtigt facit. Det er der mig bekendt ikke i ret mange af livets forhold. Jo to plus to er fire, men løsningen på et kompliceret problem på jobbet eller en konflikt mellem mennesker har altid mere end en løsning. Evnen til at spørge indtil vi

finder den rigtige løsning, bør være det centrale princip i vores børns undervisning. Selvfølgelig kan de kun stille kloge spørgsmål, der fører til gode løsninger, hvis de har nogle basale kundskaber. Det hjælper ikke, at spørge hvad en cirkel vejer, hvis man har brug for at finde dens areal. Men før man kan stille noget spørgsmål, er man nødt til at undre sig. Vi skal give børnene plads til at undre sig. Dermed kan vi forhåbentligt også svare på, hvad vi vil med hinanden. Vi vil give børnene evnen til at undre sig og stille spørgsmål. Der er aldrig et entydigt svar for alt i livet, men vi kan have et mål om, at det svar vi finder vil være til det bedste for flest muligt. Da friskolens forældre satte deres børn i skole her, var det for at give dem den bedst mulige uddannelse til at kunne tage del i det nye samfund, de lige havde fået overdraget ansvaret for. Det ansvar hviler ligeså tungt på vore børns skuldre. De er her ikke, for at blive *bedst i test*, men for at lære at tage ansvar for det samfund der omgiver dem i småt og i stort. Friheden, som vi besynger i skolens navn, skal bruges til at lære vores børn, at de skal tænke selv og turde tage ansvar for hinanden. De skal kort sagt være ude på noget!

Af Hanne Dahl,
forælder og frimenighedspræst

ØSTER JØLBY FRISKOLE – min skole ...

Øster Jølby Friskole – 150 år.

150 år hvor der er blevet undervist, ikke efter principper, læseplaner eller paragraffer, men i samme ånd – den grundtvig-koldske.

Hvordan kommer den ånd så til udtryk?

Hvad vil det sige at gå på en grundtvig-koldsk friskole i år 2011, 150 år efter den blev oprettet af forældre, der ønskede, at deres børn voksede op i denne ånd?

Dét er et svært spørgsmål at svare på, især for en voksen. Så derfor fik 8. klasse i juni måned 2011 følgende opgave: beskriv din skole: fag, traditioner, oplevelser, elever og lærere – alt hvad du forbinder med friskolen og din tid her, under titlen:

"ØSTER JØLBY FRISKOLE"

Her er noget af det, de skrev:

"Øster Jølby Friskole er en gammel skole. Her i år er der 150-års jubilæum, og det gør den til Jyllands ældste friskole. Der er mange gode traditioner på skolen. Skolen har blandt andet holdt fast i Grundtvigs og Kolds budskab om, at vi skal høre fortællinger, det levende ord. Vi har morgensang og fadervor hver morgen. Det er en dejlig ting, for hele skolen mødes, og vi synger sange.

Jeg synes, at efter en morgensang, har man fået ny energi. En af de bedste traditioner er de mange lejrture og udflugter, vi kommer ud på. En tur til Bjørneborg kan være lige så fantastisk som en tur til London."... (Sebastian).

"Jeg har gået på Øster Jølby Friskole i snart 9 år. Det har været 9 år med masser af gode minder og oplevelser. Øster Jølby Friskole har lært mig mange ting, som jeg kan tage med mig videre.....Men selv om Øster Jølby Friskole har været en rigtig god skole, er jeg glad for, at jeg nu skal prøve noget nyt. Jeg er glad for, at der ikke er en 9. klasse, da jeg føler, at man trænger til at prøve noget nyt."...(Clara).

"Hvis jeg skulle beskrive skolen, ville det være så kort som med de tre berømte ord: Frihed, Lighed og Broderskab, og hvorfor så det?"

Frihed: Frihed, fordi vi elever har retten til at gøre, som vi vil. Selvfølgelig inden for rimelighedens grænser, og fordi skolen har de ressourcer, den nu en gang har, f.eks. til at tage på lejrture både i Danmark og uden for landets grænser.

Lighed: Lighed, fordi vi ikke får karakterer. Der er ikke noget dumt tal på et stykke papir, som deler os op i hold. Nej, på friskolen er vi ét stort hold.

Broderskab: Broderskab, fordi man går på en forholdsvis lille skole som vores, kommer man til at kende alle eleverne, selv de helt små, og man skaber venskaber på tværs af klasserne."...(Frederik).

"London-turen var en af de bedste ture, jeg har været på. Den var virkelig god. Meget bedre end turen til Norge... eller var det Sverige? Nå... lige meget. I hvert fald var den tur nu også god, indtil jeg faldt ned i et hul. Og jeg er ret sikker på, at jeg kørte over en skilærer..... Men vi har også lavet andre ting på skolen. Såsom vores caféaften. Jeg blev så nervøs for at være tjener, fordi jeg skulle snakke med mange mennesker, at jeg blev gjort til overtjener i stedet for."...(Rikke G. B.).

"Så er der frikvartererne. De foregår uden gårdvagt. Jeg tror, det er en god ting, at der ikke er en gårdvagt, for det er der ikke brug for, fordi man bare er ordentlige ved hinanden, og lærerne vil ikke forstyrres i frikvartererne..... Vi har også en bod, hvor man kan købe god mad hver dag. Dét er godt, så det hele ikke går op i rugbrødsadder."...(Daniel).

"Nogle gange tænker jeg på, hvorfor mine forældre ikke bare sendte mig i folkeskolen, som så mange andre

gør. Hvorfor betale både for at man går i folkeskole OG i friskole? De ville jo helt klart kunne spare penge, hvis de havde sendt alle mine søskende og mig i folkeskolen. Men jeg tror, de sendte os på friskole, fordi de ville skænke os de "gaver", som friskolen giver."...(Martin).

"Det, der er så godt ved skolen, er, at den ikke er så stor, så man kender alle, der går på den, og der er ikke så mange stramme regler, så der er meget frihed..... Den her stil har været den letteste, for det hele er bare kommet til mig uden problem-

er. Øster Jølby Friskole har været min hverdag i ni år, så det er mærkeligt, at det allerede er slut! Aldrig glemte, i hjertet gemt!"...(Mie).

*"... først én sang, så beder vi Fader-
vor, og derefter synger vi tre sange. Alle børn skal have en sangbog, og sådan én koster 120 kroner, så den skal man passe rigtig godt på."...(Emil).*

"Vi har mange traditioner på skolen. Én af dem er lejr. Det er vi på hvert år. Vi har været på Livø to gange. På Vesterhavsgården, i Sdr. Jylland og

på skitur. På Læsø, i Holland og i London. Det var det, det kunne blive til, men det var nu også meget godt."...(Morten).

"I de små klasser kan man have skak, som jeg ikke har gået til..... Vi havde to hamstre, men de døde begge. Den ene endte i lokummet, jeg kan ikke huske, hvad der skete med den anden. I mellemgruppen begyndte vi at lave små fremlæggelser for klassen. I 8. klasse skal man fremlægge ens årsopgave for en mindre gruppe af elever på skolen. Man får ca. et halvt år til at lave den i."...(Casper).

"De regler, der er på skolen, skal blive ved med at være sådan. Der skal ikke komme flere regler til eller fra. De er lige tilpas til, at det er godt for os."... (Nanna).

"Igennem de 150 år, som skolen har været til, har der været morgensang. Hver morgen synger vi fire sange og beder Fadervor. Sådan har det været i 150 år!..... Jeg har været rigtig glad for at gå på Øster Jølby Friskole. Det har givet mig en rigtig god start på min skolegang, og alt det, vi har fået puttet i rygsækken, kan vi jo altid tage op og bruge senere i livet."... (Anne Cecilie).

"Øster Jølby Friskole har haft en stor indflydelse på mig. Jeg har kendt skolen næsten hele mit liv, da mange af dem, jeg er i familie med, har gået på skolen..... Jeg synes, Øster Jølby Friskole er den bedste skole, jeg har gået på."...(Julie).

"Vi havde to hamstre, som hed Hans og Grethe. Dem havde vi ikke særligt længe. Hans blev væk, og Grethe fandt vi i et afløbsrør, der førte over til SFO'en."...(Rikke S.).

"I de ni år har jeg godt nok oplevet meget sammen med min klasse. Alle de lejrture, teaterstykker og ting vi har hørt om og set sammen. Lejr-

turene har været noget helt specielt, den første tur var hele skolen af sted. Vi var i Løkken, det var rigtig godt. Det bedste er, at nu hvor vi går i 8. klasse, skulle hele skolen igen af sted sammen til det sted, jeg allerhelst ville hen, Livø! Det var dér det hele ligesom startede, og det var fantastisk at komme derover igen."...(Line).

"Min klasse, årgang '96, startede på friskolen år 2002 og slutter her d. 24. juni 2011. Vi skal alle hver til sit. Det bliver godt at prøve noget nyt, men Øster Jølby Friskole vil altid have en særlig plads i mit hjerte!"...(Birgitte)

Disse uddrag, og der kunne findes endnu flere, besvarer måske spørgsmålet, så godt som det kan gøres, og vidner om ånd, der bibringer mod og liv – ikke artighed og smålighed.

Giver håb om, at der i mørke tider vil være nogen, der kan smede en kæde til at tøjre uvæsnet. En kæde der kan holde, altså ikke en kæde af jern og stål, men af alt det væsentlige her i livet. Dét, der holder: lyden af kattepoter, bjergenes rødder, fiskenes ånde, fuglenes spyt (og kvinders skæg?).

Morten Overgaard

SMÅ ANEKDOTER OG LEVENDE HISTORIE ...

Som oldebarn af Peder Krog "Nørgård", en af de tre gårdmænd som dannede Ø. Jølby Friskoles første bestyrelse, er jeg opvokset med friskoletanken og "det levende ord" som Grundtvig udtrykker det.

Min far var med til at ansætte lærerparret Gunvor og Tage, hvilket var en rigtig god beslutning for skolen, I starten voldte dialekten dem lidt kvaler, så når Tage kom cyklende efter lønningsposen hos min far, der var kasserer, skulle der lige oversættes et par jyske gloser.

Vi var rigtig glade for at gå i skole, der gik sport i at regne, og tabellen lærte vi så let med "uret".

Dagen startede med fortælling af bibel- og danmarkshistorie, sagn

om Odin og Thor og ved særlige lejligheder oplæsning. Alt sammen en spændende verden der åbnede sig for os med Tage som fortæller.

Da jeg var tolv år (1956) og gik i den "store" klasse, havde vi geografi om Afrika som gruppearbejde, hvor vi selv i fællesskab havde ansvaret for et godt resultat.

Ved altid at starte timen med 1-2 sange eller salmer, fik vi kendskab til den danske sangskat. Vi lærte hele tiden nye sange, Tage spillede melodien et par gange, og så sang vi med. Det skulle være korrekt med punktering og det hele.

Det var en flok flittige piger, som Gunvor havde til håndgerning. Der blev undervist i farvesammensætning og vi broderede mange forskellige slags sting. Til sidst i syvende år-gang, da Gunvor ikke kunne finde på mere, broderede vi forskellige, fine kaffeduge.

Når drengene havde sløjd med Tage, så havde vi køkkenskole med Gunvor. En torsdag eftermiddag hvor vi bagte småkager, stod min tvillingsøster Anne med en kæmpestor portion dej og bagte og bagte, selvom drengene var "fodret" ud af kældervinduet, så måtte jeg cykle hjem efter flere kagedåser, og vi var først færdige kl. 18.30. Det var rigtig mange fag og emner, vi fik indblik i, også sangkor og blokfløjteorkester efter skoletid. Det var

en livsstil for Gunvor og Tage at varetage det alt sammen.

I 1977 kom min ældste søn Klaus i børnehaveklassen hos Lis. Med stor kreativitet var den "røde" bus opfundet med Tage som chauffør. Tre år senere kom lillebror Lars i friskolen, det var trygt og godt for dem og os som forældre.

Der var et forpligtende fællesskab om arbejdslørdage, forældredage, juletræ 3. juledag, Cirkus Meinicho, noget der rystede forældrekredsen sammen og fik os til at føle, at det var vores skole.

Senere var jeg aktiv i bestyrelsen, hvor vi, da elevtallet var støt stigende, fik forhandlet med Viborg Amt om en ekstra bus til 40 elever fra Nykøbing til Ø. Jølby om morgenen. Som formand var jeg med til at ansætte mange lærere, hvoraf flere fortsat arbejder på friskolen.

I en årrække var jeg med til at modtage de nye børn i børnehaveklassen.

Ved 125 års jubilæet fik skolen sit første jubilæumsskrift "hvor grunden blev lagt", og nu er der atter gået 25 år. Det er en stor glæde, at aktive forældre og engagerede lærere har bevaret friskoletanken, så Ø. Jølby Friskole stadig fungerer og fremstår som en levende og ung skole igen-nem 150 år. TILLYKKE!

Musse Hansen

BARN AF ØSTER JØLBY FRISKOLE ...

Det er en fornemmelse af tryghed, der kommer frem i mig, når jeg tænker på Øster Jølby Friskole, vi var, på godt og ondt næsten som en stor søskendeflok.

Gennem alle årene har mor altid betragtet eleverne som "hendes" børn og været opmærksom på, at ingen kom og gjorde dem noget, specielt når de var på tur.

Skolen har næsten været fars og mors 3.barn. Den har mange gange fået første prioritet, når der skulle planlægges noget i vores familie, det var da lidt irriterende, men ikke noget at gøre ved.

For mig er glæden ved at synge og spille musik startet i friskolen.

Hver morgen sang vi altid morgen-sang, efterfulgt af en fortælling. Det var da ikke altid lige spændende med den fortælling, men af og til skete det, at vi blev ved med at synge, måske fordi der var nogle sange, der kom ind over emnet i fortællingen, eller måske var der en, der havde fødselsdag. Det var nogle fantastiske timer. Vi fik lært nogle nye sange og havde også selv mulighed for at komme med ønsker.

I mange år spillede vi alle sammen på blokfløjte, det er jeg nu ikke sikker

på, at alle syntes var sjovt, men far ville gerne give noget af det videre, han selv havde haft glæde af.

Hvis det kunne passe til en eller anden lejlighed, fremførte vi det for forældre og andre, der havde lyst at høre på. Vi var med alle sammen, enten med fløjter, rytmeinstrumenter eller måske var der nogle der sang til.

Sidenhen da der kom flere lærere og flere børn på skolen, blev det til større forestillinger, der kunne præsteres. Det var et stort arbejde at få

arrangeret, men far kunne lide det og var rigtig oplivet, når det så også lykkedes, at få selv de stille børn til at være glade for at være med.

Festdagene er vel dem, man husker bedst.

Forældredagen var en sådan. Selve forberedelsen var alle eleverne fælles om fredag eftermiddag. Der skulle stilles borde, stole og bænke klar. Der skulle ryddes op i sløjdsalen, så årets arbejder kunne lægges frem her.

Når oprydningen var klaret, og eleverne havde fået fri, gik far og mor i gang med at stille de forskellige ting frem, og de skulle jo præsenteres pænt. Det var træarbejder, håndarbejder, tegninger og skrivehefter.

Om lørdagen kl. 13 startede forældredagen, næsten som en almindelig skoledag. Det var lidt gys at have alle de andres forældre siddende rundt om på bænkene i den store skolestue, det nuværende fysiklokale, overværende ens præstationer eller mangel på samme på grund af "lampefeber", men alligevel en fest. Den årlige skoleudflugt var også en af de store dage.

Det var ikke altid, vi tog så langt væk, men det skulle være et sted med en dejlig natur og mulighed for en plads at lege på.

Nogle gange kendte far stederne i forvejen, men andre gange tog han et par uger i forvejen ud for at undersøge forholdene. Var der et sted, hvor vi kunne komme ind i tilfælde af regnvej. Kunne rutebilen komme igennem på den udsete rute, det var jo ikke altid de største veje, han valgte. Vi tog af sted i 2 rutebiler, Kolding fra Vester Jølby og Erik Bak fra Sundby. De familier, der boede på ruten inden vi mødtes oppe ved brugsen, blev "samlet" op.

Madkurve, øl og sodavand skulle pakkes.

Ved skolen skulle der reb med, hjørneflag, tørklæder til blindbuk og sangbøger.

De store, der havde sat sig bagest i rutebilen, råbte hurra, så ingen, vi kørte forbi, var i tvivl om, at det var en udflugt. Der blev sunget på turen, mest på udturen.

Når vi kom frem til udflugtsmålet, drak vi den medbragte kaffe. Hvor-

efter de, der havde lyst og kræfter, gik en tur i området.

Til hverdag havde vi middagspause fra kl. 12-13. Alle kunne på den tid komme hjem at spise, så en madkurv på udflugten var noget helt særligt.

Sidenhen blev der leget, og højdepunkterne var når forældrene var med til at lege. Vi legede 2 mand frem for en enke, der blev trukket

tov, og her var det godt med nogle stærke fædre. Vi legede blindebuk og sikkert også andre lege.

Det var nogle trætte børn, der steg af rutebilen ud på aftenen. På det tidspunkt blev der ikke råbt helt så meget hurra.

De såkaldte festdage skulle bare "klappe", det var far meget magtpåliggende at alt var i orden.

For eksempel holdt han ikke juleferie før skolens juletræ var klaret 3. juledag, men så havde vi også fri til efter Helligtrekonger.

Med andre arrangementer var det på samme måde. Far organiserede, og mor havde den mere kreative tilgang til arrangementerne.

Som barn på skolen var det om at kende sin plads og sine arbejdsopgaver i forbindelse med det.

Når der skulle pyntes op, var mor på banen, her kunne hun bruge sine kreative evner.

Jeg tror nok, hun i mange år præsterede at komme med et eller andet nyt pynt til skolens juletræ.

Det var tit pynt til små juletræer, hun forstørrede op, så dimensionerne passede.

Bordpynt, synes jeg også, hun var ferm til. Jeg husker, hvordan hun fik os store piger til at pynte til høstfesten i 1964. Vi skulle samle hyben og gyldne blade, og med få midler fik vi gjort det rigtig festligt.

Far elskede at fortælle eventyr. Jeg tror, der er mange, mig selv inklusiv, der både har gyst og frydet sig, når han har fortalt troldehistorier.

Sidenhen husker jeg, hvordan vi kunne høre både ham og de jublende børn ud i haven.

Pligter var der også. Vi skulle alle sammen efter tur gøre rent efter skoletid.

Der skulle tørres støv af, og gulvet skulle moppes. Når det var klaret, skulle vi melde færdig hos far. De fleste gange fik vi lov at gå, men vi er vist alle sammen blevet kontrolleret. Det hændte sågar, at nogen måtte gøre arbejdet om på grund af sjusk, det var vist mest drengene.

Før den store kaffebrygger blev anskaffet, var det mor, der stod og lavede kaffe i vores køkken hver torsdag aften. Enten til oplæsning for alle i den store skolestue eller til syning med skolekredsens damer, inde i vores stue.

Syaftenerne, synes jeg, var vældig hyggelige, der var mange, der ville snakke, men jeg tror nok, mor syntes, det var stressende. Stuen skulle være klar til rykind, hun skulle have materialer hjemme, hjælpe de forskellige hvis de var strandet i et problem, og kaffen skulle klares.

Far har haft mange ideer. Mange af dem har også været gode.

Da der ikke længere var nogen der ville leje kolonihaver af skolen, fik han plantet juletræer i området. Jord kunne man altid få brug for, og så kunne træerne vel komme til gavn på et tidspunkt. At far så morede sig med at have gæs og kalkuner, mens træerne var små, er et andet billede af ham.

En af de mere epokegørende ting var vel, dengang han brugte sommerferien til at erhverve buskørekort for at kunne køre med børn til børnehaveklassen efter ferien.

Da skoleåret så startede, var han klar til at køre mod Nykøbing kl. 7. Både han og børnehaveklassebørnene skulle være tilbage på skolen til morgensang kl. 8.

Skolens liv har også været mit liv, jeg har fulgt det gennem alle årene, hvor far og mor var aktive, og har haft mange glæder ved det. Helt fra begyndelsen har jeg været tæt på og med til mange begivenheder.

Det har ikke været fest det hele, men de almindelige dage med dansk og regning husker jeg ikke noget specielt om. Det er med glæde, jeg fortæller andre om min baggrund i friskolen

Mette Mejniche

TRADITIONEN OG KULTURMØDET ...

I 1978 overtog min mand Henning og jeg hans barndomshjem på Ballevænget nær Øster Jølby.

Forventninger og planer var mangfoldige. Vi ville dyrke jorden økologisk, og der skulle være masser af forskellige husdyr så som kalkuner, gæs, høns, får, grise o.s.v. Drømmen gik i opfyldelse, og vi havde mange gode år på den lille gård sammen med vore 2 børn Jens og Sine, som fik hele deres barndom der.

For mig, som var vokset op i byen, bød vort nye liv på mange udfordringer. Ikke alene var livet på gården helt anderledes, men det var også en helt ny egn, jeg bosatte mig i med andre traditioner, end dem jeg var vant til. Henning var god til at indvi mig i egnens mysterier det være sig både naturen og de mennesker og faciliteter, som jeg mødte i hverdagen.

Hennings forældre og familie havde i generationer været tilknyttet frimenigheden og friskoleverdenen, og Henning fortalte ofte om sin skoletid på Friskolen. Om Tage Mejnichs undervisningsmetoder og livsindstilling, som han de første år af vores samliv ofte gav udtryk for, at han ikke sympatiserede med. Jeg fik af og til den opfattelse, at hans sko-

letid havde været ret plagsom. Dog viste han en ikke ringe begejstring, når han berettede om fantastiske ture i telt til Sønderjylland og helt til Bornholm, eller når han kunne fremvise nyttige ting fremstillet i sløjd-timerne så som reol, hylder, sejlskib o.s.v., men han brød sig bestemt ikke om at møde Mejniche på Søndervej, da han kunne finde på at stille nærgående spørgsmål om f.eks. militærtjeneste, konge og fædreland. Henning aftjente sin værnepligt som militærnægter og det var tydeligvis ikke Mejnichs kop te, hvilket han ikke forsøgte at give udtryk for.

Da den ældste af vore børn nærmede sig skolealderen, så jeg en annonce i Morsø Folkeblad vedrørende indskrivning af børn til øens folkeskoler og foreslog, at vi kunne aflægge Øster Jølby folkeskole et besøg for at få et indtryk af stedet, hvilket blev blankt afvist. Det kunne overhovedet ikke være en mulighed, at vore børn skulle gå i skole andre steder end på Øster Jølby Friskole, og mit spage argument, "at folkeskolen da altid havde været god nok til mig", klingede hult i forhold til den verden, jeg nu befandt mig i.

Familien Søndergaard havde i årtier været tilknyttet Øster Jølby Friskole idet både Hennings mor Anna og hans morfar Rasmus havde været

elever på denne skole under henholdsvis Katrine Bårstrøms og Ole Jakobsens ledelse. Naturligvis kunne der ikke ændres på denne tradition i en håndvending, og derfor har Friskolen nu været en medspiller i vores familie gennem 4 generationer.

Som et lille kuriosum, men dog af den tilfældige slags, kan tilføjes at Ballevænget, i forhold til friskolen er et historisk sted, idet skolen i kortere perioder har haft til huse i storstuerne på "Ballegård" og "Nørgård". Desuden kan man læse i jubilæumsskriftet ved skolens 125 års jubilæum, at spiren til Øster Jølby Friskole blev lagt, da Kristen Kold var lærer i Øster Jølby i årene 1837-38. Denne skole lå i Ballevænget sydlige ende. Så i mere end en forstand er der tilknytning.

Jens startede i Bh klassen hos Lis Sommerlund i 1985, og ret hurtigt følte vi os hjemme på skolen og deltog i stort set alle de arrangementer, der var mulighed for og lærte derigennem mange nye mennesker at kende. Skolen var i adskillige år, ja, helt frem til 1998 hvor Sine forlod skolen, en del af vort familieliv og blev prioriteret højt i forhold til andre aktiviteter, fordi vi kunne lide at være der, og måske fordi vi fornemmede, at det var muligt at blive hørt,

få indflydelse og være med til at præge udviklingen.

Bekendtskabet med friskoleleverdenen og i særdeleshed med Øster Jølby Friskole blev en øjenåbner til et for mig helt ukendt skolesystem, hvor der ganske vist undervises i normale skolefag, men også en skole

hvor den enkelte elevs særpræg og evner ses og dyrkes i et udpræget kreativt miljø, og hvor de samtidig får en følelse af at høre til i et fællesskab og ikke kun er enkeltindivider.

Om vore børnebørn vil få deres skolegang i Øster Jølby er tvivlsomt, men vi glæder os da i vort stille sind

over, at barnebarnet er optaget på en Grundtvig-Koldsk friskole i Københavnsområdet, så friskoletraditionen holdes på sin vis i hævd i familien.

Birthe Kristensen

JEG HAR LIGE FULGT MIN DATTER ...

- af sted til hendes første skoledag. Tylsskørt i bordeaux, turkis rygsæk, med en hest på, hvis manke allerede er blevet noget uglet. – Ind i klassen, hej til kammeraterne fra børnehaven, og på plads...

Jeg kan faktisk ikke huske ret meget fra min egen første skoledag i 1. klasse på Øster Jølby Friskole, men farvetemaet har sikkert været nogenlunde det samme. Forventningen var en anden.

Min familie og jeg var flyttet til Mors kort før jeg skulle begynde i 1. klasse. Vi havde boet både på Sjælland og i Kolding, og jeg skulle begynde på friskolen, med min storesøster som eneste kendte ansigt. Vi var vokset op med pædagogforældre og børnene fra de børnehjem, vores forældre arbejdede på, som nærmeste legekammerater, og oven i købet havde min søster allerede lært mig at læse. Nu skulle vi gå i skole langt ude på landet – og oven i købet på en friskole... Jeg husker en fornemmelse, der nogenlunde var som at stå overfor en afgrund, hvor risikoen for at falde ud over kanten, fordi jeg var for anderledes, var stor. Men jeg faldt ingen vegne. Gunvor mødte mig lige præcis, hvor jeg var, og sådan forsvandt den afgrund.

Faktisk er det eneste jeg husker fra den dag, at jeg kom glad hjem og kunne tælle til ti, på morsingbomål. Gunvor har været altafgørende for mig i de første skoleår. Vi blev mødt om morgenen med et knus, og hun viste stor tillid til, at vi i klassen selvfølgelig gerne ville lære noget. Jeg fik lov at lægge små sprogpuslespil, mens de andre lærte alfabetet. Når man havde lagt ordene rigtigt, kunne man vende puslespillet om, og så dukkede der de fineste feer og alfer op på bagsiden.

Da Gunvor og Tage fik deres hus ved siden af skolen, blev vi inviteret over til jul. Gunvor læste Selma Lagerlöfs "Legenden om Julerosen", og vi fik lov at kigge på hendes store væv og stenen med krystallerne indeni. Det var magisk.

Vi blev større, og så kom der nye lærere til. Henning, der kunne strikke og skrive formskrift så det lignede bogstaverne i bøgerne, - og som satte mig udenfor døren for første gang i mit liv, da jeg – igen – havde glemt min blokfløjte og ikke kunne lade være at grine af de andres fløjteøvelser.... Ingrid, som havde en fin stemme, med ægte vibrato, og som røg pibe, Morten som var SÅ ung, og som vi fik overtalt til at læse højt af Rosemarys Baby, indtil han opdagede, hvad den gik ud på – og så selvfølgelig Kirsten. Kirsten, som tog over, hvor Gun-

vor slap. Fuldstændig. Kirsten, som man kunne tale om musik med, og om ham den pæne fra Rovvig Efterskole, som vi mødte på Bornholmer-turen... og Kirsten, som åbnede sine døre for Trine Ulriksen og mig, da vi skulle gå til præst, og bussen kom til Øster Jølby alt alt for tidligt til, at vi kunne banke på hos præsten Lau Jørgensen. Vi købte et kastaniebrød hos bageren, og Kirsten gav te og pålæg. Jeg har også en dreng på 11 år. Han kan lide fodbold og computerspil. Han lærer sandsynligvis aldrig "Op al den ting som Gud har gjort," eller at bygge huler i juletræsskoven (shhh, det var MEGET forbudt), som vi gjorde. Til gengæld har han lige fået en lærer, som kan fløjte, næsten som en fugl, og som forstår, hvordan børn har det, som han siger. Det gør mig glad, for jeg ved, hvad det betyder at have lærere, som kan lige præcis det. Det er uvurderligt.

Hurtige facts om mig:

Begyndte på friskolen i 1. klasse i ... sommeren 1979, mener jeg.

Gik videre på Dueholmskolen, Morsø Gymnasium, Journalisthøjskolen – arbejder nu som tilrettelægger i DR-Historie.

Kerstin Freiesleben

EN HELT SÆRLIG ÅND ...

Hvad er det i grunden, der gjorde tiden på Øster Jølby Friskole så fantastisk? Og hvorfor er det nu, at jeg siden min afgang fra skolen i 1987 altid har haft en rigtig god fornemmelse i maven, når jeg tænker tilbage på min skoletid derude på landet?

Det er svært præcist at sætte ord på – det mærker jeg nu, hvor jeg sidder ved tastaturet. Men jeg tror, at en del af svaret på ovenstående spørgsmål ligger gemt i tre ord: nærvær, rummelighed og ligeværdighed. Man kan måske sige, at de tre værdier udgjorde skolens ånd. Lærerne havde tid til os og drak sågar kaffe på gangen i nogle pauser, så de var tæt på os (altså børnene/eleverne). Der var plads til alle børn – også dem, der var flere udfordringer med end andre. Og vi skulle behandle hinanden ordentligt. Det er nogle af de ting, der står meget tydeligt for mig, når jeg tænker tilbage. Ofte bliver jeg spurgt, hvordan det var at gå på friskole, og jeg svarer næsten altid: "Det var lidt ligesom en stor familie." Det er måske min måde at udtrykke de tre værdier på og min måde at udtrykke den følelse, som jeg havde i maven, når jeg gik rundt i mine hjemmesko på gangene.

Men ikke kun den helt særlige ånd har brændt sig fast i min erindring

– det har også store og små konkrete episoder fra hverdagen. Bl.a. madlavningen, hvor vi lavede Øster Jølby Bøf (hakkebøf med bacon). Afhentning af Viktor Svane i den gule bus (for nykøbingensere). Juleafslutningerne, hvor et stort lokale (vist det med foldedøren) blev mørkelagt og kun stearinlys var tændt. De årlige skuespil med sommerfugle i maven, glæde og stolthed (og det ottekantede forsamlingshus!). Morten lærers indtog på skolen – vi var hans første klasse og var vist ikke altid helt lette at danse med. Klokken med hanen i gården – måske fordi en af mine klassekammerater på en af de første skoledage (hvor vi ikke kunne læse) sagde: "Der står Øster Jølby Friskole." Lejrturene – både fordi jeg i de små klasser frygtede dem (jeg havde hjemme i udpræget grad), og fordi jeg i de ældre klasser så frem til dem. Særligt husker jeg en lejr tur til Fyn, hvor vores elskede klasselærer Jane sagde, at vi skulle gå ned til kiosken og sige "Iemarakedølf!" – det betyder flødekaramel bagfra – og kunne vi huske det pudsige ord, så udløste det selvfølgelig dette lækkeri. Jeg mindes også ofte Lis Sommerlunds sjove formningstimer, hvor hun prøvede at vække vort kreative gen med gipsmasker, papmaché, kultegninger og collager. Og morgensangen med tre sange og en fødselsdagssang, hvis et

barn havde fødselsdag (hvor har jeg savnet morgensang siden da). Og så husker jeg naturligvis mirabelletræet mellem fodboldbanerne.....

Sådan kunne jeg remse små glimt og erindre episoder op i et væk. For der er mange af dem. Og alle sammen er de med til at have givet mig en fantastisk skoletid – og et godt fundament for livet.

Hvor er jeg glad for, at mine forældre satte mig i Øster Jølby Friskole!

*Trine Geerthsen,
friskolebarn 1979-1987*

FRISKOLE VED ET TILFÆLDE ...

Et tilfælde...!

Tilfældigheder gjorde mit møde med friskolen muligt. Min farfar var skoleinspektør i Thisted, så da vi flyttede fra Århus til Mors, lå det umiddelbart ikke i kortene, at min familie skulle blive en del af Øster Jølby Friskoles historie.

Da vi flyttede her op, og min 3 år ældre søster skulle starte i 2. klasse, gjorde mine forældre noget, der var meget atypisk for den tid. De tog Mia med på besøg på både folkeskolen og friskolen, for dermed at lade "mavefølelsen" træffe valget. - Min søster var ikke i tvivl!

Trods megen forklaren, lange diskussioner, værdidebat etc. med farfar, lod mine forældre hjertet bestemme. – Det er vi, også i dag, glade for!

Dengang kunne vi ikke vide, at specielt for mit vedkommende skulle det blive et længerevarende møde.

Når jeg tænker tilbage på barneskolen, er det meget positivt og ikke mindst trygt. Vi kendte alle hinanden, både store og små, samt lærere og elever, og vi passede på hinanden.

I den senere gymnasietid oplevede vi ofte, at de, som stod frem, de som havde hovedrollen eller den, der blev formand for PRYT, oftest var nogen af os fra friskolen – noget jeg

ikke tillagde nogen værdi dengang, men her bagefter kan jeg se sammenhængen.

Nu forstår jeg, hvad det betyder for ens selvværd, selvtillid, ens grundholdning og ens medmenneskelige evner, at have trådt sine barnesko et sted, hvor man er "god nok". Alle var gode nok, uanset højde, drøjde, sportsinteresseret eller bare vild med domino...

Vi lærte at være rummelige, og at alle har værdier og KAN noget – en egen-skab man kommer langt med. Karakterer og høje gennemsnit er dejligt at have, men er man ikke rummelig, tør hvile i sig selv og have troen på stor værdi i forskellighed, så tror jeg ikke, man kan tillægge de faglige tal ret megen vægt.

Senere i mit voksenliv gjorde min mor mig en dag opmærksom på, at NU kunne jeg få indfriet et af mine højeste barndomsønsker – Jeg kunne blive den nye Lis Sommerlund. Friskolen søgte en børnehaveklasseleder. Havde for længst glemt min drøm om Lis` liv, men følte mig tiltrukket af stillingen, søgte den og blev en del af lærerstaben i 8 år.

I forbindelse med min ansættelse, overværede jeg én fra 8. klasse, der fremlagde sin årsopgave. En forrygende oplevelse og en kæmpe bekræftelse i, at det var rigtigt, det jeg gik ind til. Her oplevede jeg netop

det jeg har beskrevet – at man tør stå frem, tør være sig selv, tør dumme sig lidt, tør være på. Denne elev var egentlig ikke speciel ren fagligt, men han stod frem, alene overfor tre år-ganges forældre, klassekammerater og lærere. Han viste og fortalte om "sit værk", og jeg tænkte, at DETTE måtte være frugten af en oprigtig barneskole! Dette kan man ikke bare lige gøre, hvis ikke det i nogen år har været naturligt. En kæmpe gave at have med sig videre i livet.

At være en del af lærerstaben var dog lidt underligt i starten – at være kolleger med sine tidligere lærere. Når man tænker på, at jeg har oplevet Morten på sin allerførste dag, som lidt usikker, men sej nyuddannet lærer. Har ligget på lur sammen med Kirstens søn og udspioneret hende på altanen. Har hugget æbler i Agnes` have, inden jeg vidste, hun blev min nye klasselærer. Episoderne er blot nogle af de mange oplevelser, som ofte fik mig til at trække på smilebåndet over nu at være en del af den samlede lærerflok.

Nu er min relation til friskolen, at jeg er forældre. Min ældste søn havde jeg selv i starten af hans børnehaveklasseår. Min yngste søn var med til at afprøve tidlig skolestart, som blev "eventyrklassen". Og grundet faldende børnetal på Mors, har vi følt os tvunget til at holde elevtallet

oppe på friskolen, så vores lille Marie kom til verden i januar og er friskoleklar om 5 år.

Jeg ser mig selv have mange år endnu som en del af Ø. Jølby friskole. Jeg kan faktisk ikke forestille mig IKKE at have nogen forbindelse til den skole, jeg SÅ godt kender – som elev, senere lærer og nu forældre.

Gad vide om jeg en dag også prøver at være bedsteforældre på stedet... Uanset hvad, så ved jeg, at jeg altid vil holde af friskoleånden. Og kommer jeg ikke til at være der rent fysisk, så i hvert tilfælde altid i hjertet!

Mette Nielsen

FRISKOLEBARN ...

Friskolen har for mig været et sted, hvor alle følte sig glade, og alle kunne tale med alle. Det er et sted med meget musik og kreativitet.

Jeg tror, at når man forlader friskolen, så tager man mange ting med sig derfra. Man er blevet et selvstændigt menneske, og man har lært mange ting, som man måske ikke ville have lært andre steder. Som for eksempel at tage billeder med en skotøjsæske, eller at lave glaskunst. Man tager også en vis musikalitet med derfra. Både fordi man kan spille sammen i bands, men også fordi vi synger mor-

gensang hver dag. Der vil også altid være et fællesskab mellem eleverne fra skolen, fordi vi har været på mange lejrture sammen.

Der er et helt specielt fællesskab på skolen, som ikke findes mange andre steder.

Specielt musikken har betydet meget for mig. Det er friskolen, der har givet mig min interesse for musik, og skolen har været et sted, hvor man kan udvikle sin musikalitet.

Friskolen har haft stor indflydelse på min måde at tænke på. Jeg glædede mig altid til at komme i skole, fordi timerne altid var interessante. Undervisningen var altid spændende,

for eksempel i engelsk, hvor vi rejste til London, og vi brugte engelsktimerne til at finde oplysninger om London og dens historie.

Grundskolen har for mig været mange sjove år, og det blev sat i perspektiv, da jeg kom på efterskole, hvor mange af mine klassekammerater var blevet drillet, fordi de har spillet meget klassisk musik. Sådan har det slet ikke været på friskolen, hvor man bliver accepteret, som man er. Friskolen har været en stor del af mit liv, og jeg er stolt over, at kunne kalde mig friskolebarn.

Stine Blaabjerg Pedersen

ET VALG SOM HAR GIVET MENING ...

I Danmark er vi som forældre så privilegerede, at vi frit kan vælge, hvor vores egne børn skal gå i skole. Denne frihed beror på, at vi som forældre bedre end nogen andre ved, hvad der er den bedste undervisning for vores børn, og hvad vi ønsker for vores børns skolegang. Børnenes skolegang kan ikke gøres om, det skal være en succes.

Efter en rundvisning på Øster Jølby friskole i 1987, fik vi Katrine Bårstrøms artikel i forbindelse med 100 års jubilæet med hjem. Hun skrev bl.a. om sin friskolegang, "at der ikke er nogen, der ved, hvad vi skal vide i morgen", hvilket forstærkede os i, at Øster Jølby friskole skulle være skolen for vores drenge.

Vi tænkte selvfølgelig, at det er nødvendigt, at vide mangt og meget for at kunne klare sig i samfundet. Men giver viden og lærdomme nødvendigvis tilegnelsen til at leve et godt menneskeliv? Vi troede på, at hvis vores børn var glade og blev tilpas oplevede, så skulle det nok gå godt. Valget af Øster Jølby friskole gav os mere og mere mening. Vi blev med tiden involveret i den grundtvig-koldske tankegang; at livsoplysningen i fagene, samværet og samtalerne kunne forstærke og vække børns lyst

til menneskelivet. Et rart sted, hvor oplevelsen og samhørigheden skabte et vitalt mellemværende, børn og voksne imellem.

Forpligtigelsen voksede som forældre, da det gik op for os, at der i friheden ligger et stort ansvar og en forpligtigelse til at være involveret og engageret i fællesskabet. Vi er en del af skolen, når vi har sagt ja til friskolen. Jeg var så heldig at komme i bestyrelsen, hvor man virkelig mærkede, at alle var her på grund af et valg. Mange store kampe mod lovforslag fra folkestyret har i årene skullet kæmpes for retten til, at vi, de dygtige voksne på skolen og vi forældre, som stod fast på, at skolens grundlæggende værdier skulle der ikke rokkes ved, i et stærkt fællesskab er med til at skabe mennesker, og at de involverede har den

bedste indsigt overhovedet i måden at drive skole på.

Vores børn er gået ud af skolen for år tilbage og har prøvet folkeskoler og efterskoler. I og med denne artikel er vores drenge blevet spurgt, om der er nogen nævneværdig forskel på friskolen og de andre prøvede skoler; de er alle tre enige om, at det er der: "Samværet med de voksne, de gode historier i fortællingen, morgensang og fællesskabet" var ikke noget, de havde oplevet andre steder. Deres oplevelse gav vores valg af "skolen for livet" til vores børn mening.

En hyldest til Øster Jølby friskole og de fantastiske ansatte gennem 150 år, som har været forrest i kampen for at sikre det grundlæggende i at holde friskole; at skabe mennesker til livet.

Manuela Støvlbæk

DEN ENØJEDE – KONG ARTHUR ...

Tillykke Øster Jølby Friskole – 150 år er mange år for en skole. For 25 år siden startede mine to yngste døtre og senere min søn på friskolen. Senere har jeg haft fornøjelsen af to børnebørn på friskolen. Min far, bedstefar og oldefar kunne godt "tidsmæssigt" have gået på min skole. Seks generationer. Jeg har været skoleleder i 20 år på friskolen. Kort tid. 150 år forlanger respekt og ydmyghed. Tænk engang hvor mange mennesker – elever, forældre, lærere og venner af skolen, det bliver til. Hvis alle de folk smider en sten i søen, og der dannes ringe, som breder sig. Hvis bare en del af alle de mennesker har haft en god skolegang og bragt livsmod, storsind og glæde ved livet samt forpligtigelse til fællesskabet med sig. En del af kernen i det grundtvig-koldske. Ja, så må vores skole have haft stor indflydelse i det danske samfund og på det danske folk. Måske er det lidt overdrevent, dette ønske, men vi må tro på, at det virker.

Holder vi grundtvig-koldsk friskole i 2011? Vil morsingboerne fra 1861, trods stor ydre forandring, kunne nikke genkendende til historien og sige ja. Legen med ideen om en tidsmaskine, som i Georg Gearløs i An-

ders And, hvori man kan bevæge sig frem og tilbage, er spændende. Vi tager med til 1861 for at høre, se og opleve, hvad det er for en grundtvig-koldsk friskole, de holder dengang. Derefter turen til 2011 med de gamle almuefolk for at få klarlagt, om de mener, vi holder rigtig friskole. Hvis svaret bliver nej, ja hvad så? Vores skole er god nok stadigvæk. Men jeg er sikker på at svaret bliver ja. Indholdet, det har ændret sig meget, grundet de store forandringer, der har fundet sted. Men fundamentet holder. Hjørnestenene er de samme. Den grundtvig-koldske friskole er ikke en målbar, pædagogisk, strømlinjet uddannelsesskole. Men en dansesskole, en holdningsskole. Vi holder skole på den inspiration, der kan hentes gennem den mundtlige overlevering og tradition, der er gået gennem de 150 år. Der er ikke tale om sandheden eller de vises sten. Men en fælles erfaring, som bekræfter, at det holder. Der er altså ikke tale om kun én sand måde at holde friskole på, men hjørnestenene står fast.

Det grundtvigske menneske – nornernes livstråd – det unikke menneske. Den enøjede – Grundtvigs menneskesyn – folkelighed – lijeværd – fællesskab.

Dette finder sted gennem berigelse og sindsbilleder, der skabes gennem sang, fortælling og samtale, men i høj

grad gennem samværet, nærværet og fællesskabet i og omkring skolen. Jeg er sikker på, dette fundament har været til stede gennem de 150 år. Mere eller mindre synligt og med mere eller mindre held. Der har været bølgedale og bølgetoppe. Men folkene omkring skolen har holdt fast. En friskole består kun i kraft af, at menneskene ved skolen helhjertet vil skolen og mener, det er kampen værd. Det har slået gnister ind imellem, og det har gjort ondt. Det er gået over, og glæden og højt

til loftet er vendt tilbage. Gennem 150 år har der været folk ved skolen, som har holdt af skolen og har villet den. Ellers ville den for længst være afgået ved døden.

En anden vigtig grund til, at vi runder de 150 år, er, at Øster Jølby Friskole ikke er en institution. Jeg kan ikke lade være med at tænke min skole som et væsen, en organisme. Den bevæger sig langsomt, til tider hurtigere, men aldrig med raket fart. Den forandrer udseende og indhold gennem tiden. Kan være smuk eller kedelig.

En amøbe på vej til en amøbe – en smuk, klog, gammel kvinde på en damecykel – en skønnert på havet – et flot damplokomotiv på den transsibiriske jernbane.

Fælles kurs. Et uangribeligt væsen med sit eget indre liv. Kom an. Vi vinder. Ingen skal angribe og udlette vores friskole.

Det skal huskes, hvad hjørnestenene er. Hvis det er nødvendigt, skal der kamp til. Der må ikke gives køb. Vi gør forsøg på at holde grundtvig-koldsk

friskole i 2011. Vi gør det gennem de erfaringer, overleveringer og traditioner, vi har fået gennem 150 år. Vi holder skole om bord på skønnerten og med ridderne om det runde bord. Vi er nødt til at være enøjet, som Odin, for at blive stærkseende og for at turde tage valget.

Håber, der vil være mange morsingsboer, der vil Øster Jølby Friskole i de næste 150 år.

En vølv.

Ejvind Thomsen

Fortegnelse over lærere tilknyttet Øster Jølby Friskole

*(En del af de lærere, der har været på skolen et enkelt år,
har været Olleruppraktikanter og/eller barselsvikarer)*

Kristen Nielsen	1861-83	Lone Kirk	1987-88
A. Kr. Poulsen Dal	1863-65	Agnes Lønne Kortbek	1987-
N.P. Jespersen	1864-69	Ib Andersen	1988-2000
Søren Olsen	1869-75	Ejvind S. Thomsen	1990-
P. Mortensen Bukh	1875-77	Anne Mette Jepsen	1991-
L. Peter Jensen	1877-85	Hanne Thomsen	1992-
Jens Kr. Kristensen	1885-88	Kurt Thinggaard	1995-96
Jens Hansen	1888-93	Lisbeth Frandsen	1995-96
Peter Chr. Jørgensen	1893-94	Peter M. Andersen	1996-2008
Ole Jakobsen	1894-1922	Rasmus Christensen	1997-
Katrine Bårstrøm	1915-42	Klaus Nørgaard	2000-
Sigurd Jørgensen	1942-46	Marie Ravn Nielsen	2008-11
Svend Rolighed	1946-52	Sidsel Bukh	2010-11
Tage Mejnische	1952-85	Thomas S. Boll	2011-
Gunvor Mejnische	1952-83		
Else Lund	1966-67		
Jytte og Hans Petersen	1967-68	<i>Børnehaveklasselærere</i>	
Chr. Vinther Ottesen	1968-72	Ellen Bukh Pedersen	1972-73
Anni Heide	1977-90	Tove Gjørup Jensen	1973-75
Bente Iversen	1978-79	Lis Sommerlund	1975-2000
Jane Skovby	1979-85	Mette Nielsen	2000-08
Anders Skovby	1979-85	Kirsten Vester	2002-03
Ingrid Jacobsen	1982-83	Eva Sloth	2005-06
Henning Poulsen	1983-91	Malene Korsgaard	2008-
Kirsten Haahr Overgaard	1983-		
Morten Overgaard	1985-		
Jette Vestergaard	1985-87		
Johann Rickers	1985-86		
Bjørn Hansen	1986-87		
Jørgen Gummesen	1987-88		

HER LÆRER VI NOGET ...

1.

Her er en dreng, og her er en pige.
Her er en skæv, og her er en lige.
Her er drengen og en pige,
både den skæve og den lige.
Her er bordet, her er stolen.
Her er, hvad der er i skolen.
Skolen er ung, og skolen er gammel,
Trækket bli'r bedst fra den samme hammel.
Skolen for livet, lærer vi noget?
Vi er alle i samme båd.

2.

Her kan vi læse, skrive og regne.
Her kan vi blæse og blive og tegne.
Vi kan læse, vi kan regne.
Vi kan blæse, vi kan tegne.
Her er fortælling og historie,
Måske en engel med sin glorie.
Her er drengen, her er pigen.
Her en én, der holder stigen.
Her er bordet, her er stolen.
Her er, hvad der er i skolen.
Skolen er ung, og skolen er gammel,
Trækket bli'r bedst fra den samme hammel.
Skolen for livet, lærer vi noget?
Vi er alle i samme båd.

3.

Her er pedeller, der hamrer og maler.
De får frikadeller, hvis blot de betaler.
Her er pedeller, der maler,
Frikadeller der betaler
Her er koncerter og teater.

Her er cirkusplakater.

Her er pigen, her er drengen.
Ham der slår på guitarstrengen.
Her er bordet, her er stolen.
Her er, hvad der er i skolen.
Skolen er ung, og skolen er gammel,
Trækket bli'r bedst fra den enige hammel.
I skolen for livet, lærer vi noget.
Vi er alle i samme båd.

4.

Her er en lærer, og her er lektionen.
Her er forældrekonsultationen
Her en lærer med lektioner.
Her er konsultationer.
Her er glas, og her er maling
Og forældrebetaling.
Her er mødre, her er fædre,
Og det bliver endnu bedre.
Her er voksne, her er børn.
Vi vil alle ta' en tørn.
For nu skal vi ha' det bedste,
Vi vil alle sammen feste.
Her er bordet, her er stolen
Her er, hvad der er i skolen.
Skolen er ung, og skolen er gammel,
Trækket bli'r bedst fra den samme hammel.
Skolen for livet, skolen er vores.
Tiden er kommet, hvor skolen skal kåres.

HURRA ...

Rasmus Christensen

